30 години

НАЦИОНАЛЕН ДОВЕРИТЕЛЕН ЕКО ФОНД

NATIONAL TRUST ECO FUND

НАЦИОНАЛЕН ПАРК РИЛА

ФОНДАЦИЯ ЕКОЛОГИЧЕН ФОРУМ ПЛЮС

Понякога трябва да пропътуваш целия свят, за да разбереш себе си

Сборник от съчинения на ученици

Национален конкурс за природозащита „Мими Праматарова“

2016 г. - 2024 г.

Мими Праматарова

най-ярката звезда на небосклона на природозащитата в България

Мими Праматарова е родена на 4 юни 1956 г. в Благоевград.

През 1981 г. завършва Биологическия факултет на Софийския университет. Специализира екология и опазване на растителността и флората.

От 1981 до 1990 г. работи като биолог в Национален парк "Пирин. Там тя създава много богат хербарий, който и до сега се поддържа и е в основата на управлението на парка. Оставя и десетки тетрадки и дневници, съдържащи изключително ценна информация за биоразнообразието на парка.

От 1990 до 1996 година Мими Праматарова работи като главен експерт по биологичното разнообразие в Районната инспекция по околна среда Благоевград и участва активно при подготовката и обявяването на Национален парк "Рила".

От 1996 година до края на живота си Мими Праматарова е първият директор на Национален парк "Рила". Тя ръководи изграждането на институцията и екипа, както и създаването и приемането на първия План за управление на парка. Тя истински и в дълбочина разбира и непоколебимо прилага принципа за широко участие на обществеността при управление на парка. Вместо в конфликт с противниците, тя поема по стръмния път на привличане на партньори и печелене на поддръжници. Гледа надалече в бъдещето и е сигурна в успеха на новото.

Много любов и енергия Мими Праматарова влага в работата с младите хора. Хиляди са децата, които тя е спечелила с неподправената си преданост и безкористност за опазването на дивата природа.

Кристално чиста в делата и помислите си, Мими Праматарова е истински верен приятел, жизнерадостна, силна, ярка и неповторима във всичките си изяви!

НАЦИОНАЛНА НАГРАДА ЗА ПРИРОДОЗАЩИТА „МИМИ ПРАМАТАРОВА”

КРАТКА ИСТОРИЯ

Мими Праматарова е първият директор на Национален парк “Рила”. Тя остави след себе си хиляди вдъхновени любители и защитници на природата. С цялостната си личност, кристална чистота, изключителен професионализъм, любов и преданост към децата и младите хора, Мими Праматарова се превърна в един от идолите на опазването на дивата природа в България.

За да се предава нейната отдаденост и любов към природата и сред нашето и следващите поколения, приятели и колеги на Мими Праматарова създават инициативен комитет и слагат началото на Национален конкурс за творчество на природозащитна тема Мими Праматарова през 2006 г. по повод на нейния петдесети рожден ден. За първи път наградата е връчена през 2006 година на Обединен детски комплекс Благоевград за цялостната им партньорска дейност с Национален парк „Рила”.

Всяка година конкурсът има своя тема – „Природата и хората на България през 21 век”, „Гората – един застрашен свят”, „Ако можеха да говорят...”, „Биле лековито – в стъкленица скрито”, „Необикновените обикновени птици“.

През деветнадесетте години на конкурса, със свои произведения са участвали над 1000 ученици от 16 до 18 години от над 100 общини в цялата страна. Наградите бяха спечелени от ученици от различни краища на България - Дупница, Стара Загора, Севлиево, Смолян, Монтана, Гоце Делчев, София, Пловдив, Дебелец, Пазарджик, Ракитово, Благоевград, Горна Оряховица, Силистра и много други.

Създаде се Клуб на лауреатите, който периодично провежда свои събития. През лятото на 2010 година се организира международен младежки семинар, посветен на промяната на климата и опаз-

ването на природата – заедно с младежи от Балканските страни. Семинарът се проведе в Калофер, в подножието на Национален парк „Централен Балкан". За тях това беше незабравимо емоционално преживяване, което заздрави приятелството им и създаде много международни контакти. Последната му изява беше съвместно с Национален парк Рила – през октомври 2022 г. се организира и проведе творчески семинар в Посетителския център на Националния парк в Паничище.

Издадени са вече два сборника с наградените произведения – първият под заглавие „Да откриеш формулата на щастието", заимстван от едно от наградените произведения. Вторият сборник е със заглавие „Свещените послания на природата". В рамките на конкурса е издаден и сборник с най-забележителните произведения на български автори, посветени на дивата природа „Ако можеха да говорят". Сега става факт и следващото издание, което съдържа наградените работи в периода след 2016 година.

Конкурсът се провежда в партньорство между Националния доверителен екофонд, дирекция Национален парк „Рила" и Фондация„Екологичен форум Плюс", създадена от съратниците и съмишлениците на Мими Праматарова.

Изданията се илюстрират с рисунки, създадени от млади художници чрез ежегодните съвместни конкурси на Национален парк Рила и Обединен детски комплекс Благоевград.

СЪДЪРЖАНИЕ

2016 г. Климатът и аз. Човешкото лице на климаичните промени 5

Човешкото лице на климатичните промени 7

Моята Земя 11

Последното възклицание 13

2018 г. Климатът се променя. Променят ли се хората? 17

Сън за утрешния ден 19

Климатът се променя. Променя ли хората? 21

Сънят на малкия принц 25

2019 г. Топлинни острови – градове градини 29

Острова 31

Живот или смърт 35

България - зелен кът от рая 39

2020 г. На другия ден след COVID 19 – какво ще е новото „нормално“ в поведението ни към околната среда. 43

Денят след карантината 45

Чували ли сте как крещят стадионите от тишина? 49

Промяната 53

2021 г. Климатът – „невъзможните срещи“ – какво сподели Снежният човек на един Щъркел 57

Странният случай на един Снежен човек 59

Какво сподели Снежният човек с един Щъркел 63

Какво сподели Снежният човек на един Щъркел 67

2022 г. Иновации, устойчив бизнес, традиции - среща в (мрежата) Натура 2000 71

Иновации, устойчив бизнес, традиции - среща в мрежата Натура 2000 73

У дома 79

От любов към природата 83

2023 г. Мечтите на дивите цветя 87

Мечтите на дивите цветя 89

Омаен шепот 93

Мечтите на дивите цветя 95

2024 г. Хижите на Рила зоват 99

Шепотът на рилската мистерия 101

Зовът на рилските хижи 105

Гласът на хижите 109

Ванеса Шуманова, X кл., ЗПГ "Климент Тимирязев", гр. Сандански

2016

КЛИМАТЪТ И АЗ. ЧОВЕШКОТО ЛИЦЕ НА КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

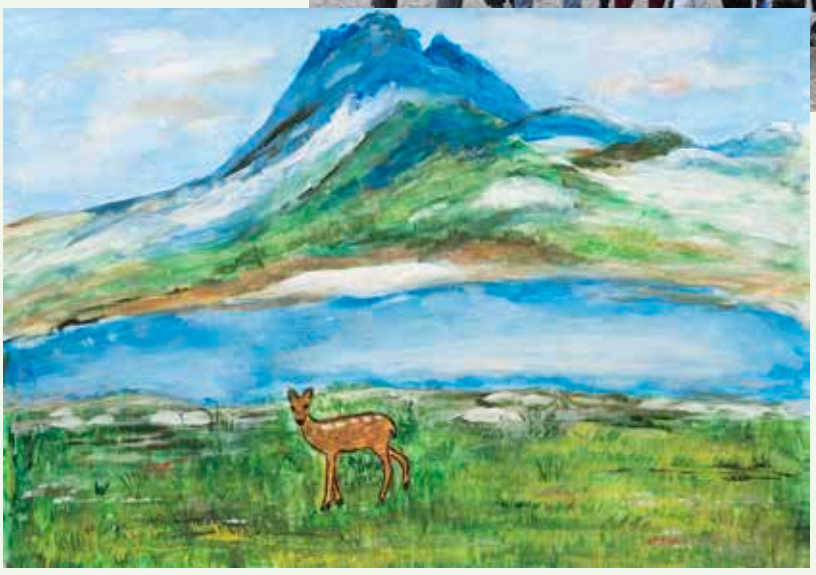

Виктория Докузова, IV кл., СУ “Св. Св. Кирил и Методий”, гр. Симитли

Симге Хасанова, I кл., СУ “Йордан Йовков”, гр. Кърджали

Първа награда
Ивета Ангелова
4 ЕГ „Фредерик Жолио-Кюри”, гр. Варна

Човешкото лице на климатичните промени

Здравей! Ехооо! Чуваш ли ме? Ох, слава Богу! Помислих, че съм загубила връзка с теб, човеко. Ти, хм, защо така своенравно подхождаш към мен? Ако все още се чудиш кой говори, аз съм, Земята. Изненадващо, нали? Имам толкова неща да ти кажа, дано да ме чуеш. Горите, които ти сечеш, са моят гръбнак, не ме оставяй осакатена! Океаните, които ти тъй упорито замърсяваш, са моите сълзи, оставяи ги да бъдат солени, моля те, отпадъците ме погубват. Климатът е моето дихание. Защо искаш да ме удушиш с твоите мръсни изпарения, къде сгреших, какво не ти дадох?! Кървя, не разбираш ли?

Защо, когато близките ти умират, не обвиняваш себе си, а мен? Твоят егоизъм и себелюбието ти погубиха дъщеричката ти в цунамито, а не моето мощно дихание. Ако не беше така безразсъден, нямаше да похарчиш толкова пари за къща на брега на морето, в зона, в която знаеш, че не се чувствам добре. Но, хайде, каза си ти, късметът ще е на моя страна. Та с какво си заслужил дори правото на късмет след всичко, което причини на мен и себеподобните си? Ти, да, който си мислиш, че като си изхвърлиш боклука през прозореца, той просто изчезва. Изчезва от полезрението ти, но не и от моята душа. Лицемерно ме наричаш майка, а засипваш лицето ми с боклуци.

Озоновата дупка и глобалното затопляне са просто понятия, за които ти е внушено, че трябва да се притесняваш. Но, уви, сещаш се за това, когато случайно го споменат в новините или го срещнеш в някоя статия, но, разбира се, че не я четеш цялата, тя да не би да се отнася за застрашения живот на планетата, че да събуди интереса ти. Има толкова по-важни неща като автомобилите, които посто-

янно и в захлас гледаш, или двуетажната вила, която купуваш вече четири години. Но ти не осъзнаваш, че мога да ти ги отнема, когато реша, така, както ти ме пронизваш отново и отново с фабриките си, от които печелиш милиони. Но нали за собственото си нещастие вие, хората, обичате да обвинявате другиго, вие никога не поемате отговорност. Казвате си: „Една птичка пролет не прави, с какво ще помогна на Земята, ако спра да използвам найлонови торбички или не си хвърлям фасовете през прозореца на колата?"

Как заспиваш нощем, след като знаеш, че си убиец? Как не ти тежи на съвестта смъртта на делфина, с който днес ти, човеко, реши, че е по-важно да си направиш снимка, а не да го пуснеш във водата? Как не те боли сърцето за хилядите мъртви риби, защото за теб най-доброто решение е отровните води да бъдат излети в океана? С какво право след това ми се сърдиш, че потапям дома ти? Защо ми се гневиш за дните, които са толкова топли, че не можеш да поемеш въздух, след като аз кашлям всеки ден заради твоите два автомобила, защото един не е достатъчен лукс? Какво имаш против поройните ми дъждове и тежките зимни бури, след като ден след ден ти ме караш да се чувствам нищожна, сякаш не съм аз основата, върху която градиш?

Ах, ти, човеко! Безразсъднико, отвори си очите и спаси семейството си! Започни да мислиш за него и ще помогнеш на мен. Аз не те мразя, не ме разбирай погрешно, но вече се изчерпвам. Давам, давам, а какво получавам в замяна ? Унижение, болка, страдание, безмилостна експлоатация. Ти как би реагирал на тези чувства, всемогъщи? Защо си мислиш, че от теб зависят всички живи същества, защо си мислиш, че ти управляваш света? Да, вярно е, че са ти дадени съзнанието и разумът и това те различава, но какъв е смисълът, след като не ги използваш? Ти не си нищо повече от кучето, което днес подритна, от пилето, с което вечеря, или от вируса, който се настани в тялото ти. Така се чувствам и аз, хората сте вируси, които се разхождат по тялото ми, разболяват ме, които бавно убиват сетивата ми и навлизат в дълбините на душата ми; за които е напълно нормално да

хвърлят бомби по лицето ми и да копаят кратери в сърцето ми.

Поздравления, човеко, ти си на дъното на човешкото, гледай само то да не е залято с нефт! Проблемът ти е, че за тебе един живот е по-ценен от друг. Промени мисленето си и аз ще променя отношението си към тебе. Не ме разрушавай и аз няма да ти показвам различните способности на диханието си, което ти наричаш „климат”. Нима не би те зарадвал морският хладен бриз вместо ледения пронизващ вятър? Нима не би се радвал на лекия дъждец, който няма да убие със злоба посевите ви, а ще бъде достатъчен, за да ги спаси от сушата. Замисли се! Всяко твое действие е огледало. Нищо не остава безнаказано, мисли, човеко, мисли!

Николай Ташев, VII кл., ППМГ “Акад. Никола Обрешков”, гр. Бургас

Мая Мандичева, II кл., СУ “Максим Райкович”, гр. Дряново

Анджелина Инджова, V кл., ОУ “Христо Ботев”, гр. Раковски

Втора награда
Деница Неделчева
СОУ „Христо Ботев“, гр. Нова Загора

Моята Земя

В училище влезе при нас госпожата
и каза за климата на Земята
и за климатичните промени
да напишем есе или стихотворение.

За тези неща днес често говорят ,
учени хора все пишат и спорят.
Глобално затопляне, цунами, вулкани ,
всеки гадае какво ли ще стане.

Слушаме как се топят ледовете.
Слънцето, питат, все тъй ли ще свети,
ще има ли четири различни сезона,
по колко изчезва на година озона?

И дълго си мислих, но някак не можех
такива големи проблеми да сложа
на моя бял лист, дори се обърках.
От къде да започна, дали няма да сбъркам?

Излязох навън, през градинката минах,
лалетата пъстри в лехата подминах.
Подплаших две рошави малки врабчета,
огледах се – наоколо нацъфтели дръвчета.

Край тях милиони жужащи пчелички.

Но някак естествено беше ми всичко.
От мисли вече се бях уморила -
за климата нищо не бях съчинила.

И ето - над белия лист съм заспала.
Сънувах Земята цялата бяла.
Нашата планета синьо- зелена,
като че бе с нейна сянка сменена.

Без сини води, поляни и птици -
навсякъде виждах бетони и жици.
И въздух, усещах, миришещ на гнило...
Как в моя сън всичко се бе променило!

Така ли ще стане, това ли ще бъде?
От своя напредък човек е осъден
без дом да остане.Земята говори,
а ние сме глухи за нейния глас, хора!

Събудих се, бързо навън се затичах.
Дърветата в розово вече обичах.
Малките мравки, пчелите, цветята...
В сърцето ми беше се вляла Земята.

И осъзнах че през цялото време
сложният отговор е бил точно пред мене.
Нека да бъдем практични и умни!
Нека спрем всички проекти безумни!

Войни и оръжия да не се създават,
недрата земни да не се разрушават!
Да се черпят блага от Слънцето и водата,
За да запазим лика на Земята!

Трета награда
Ангел Тютюнджиев
СОУЕЕ „Св. Константин-Кирил Философ”, гр. Русе

Последното възклицание

Беше горещ есенен ден през знаменития двадесет и четвърти век, часът беше осем сутринта и слънцето вече мъждукаше в небето. Даниел отчаяно се сви в леглото си, събуден от звъненето на будилника, което толкова рано му прозвуча като някакво демонично кречетало. Младежът се размърда и с нежелание се дотътри до банята. След броени минути той вече четеше новините на кухненската станция на компютъра си, когато от 3D принтера изскочиха двете филийки от захар, протеин и белтъци, все още топли, с лек металически аромат и приятен ягодов вкус. Когато забеляза колко е часът, Даниел побърза да се облече – днес нямаше нужда от дрехи от охлаждаща материя, вече беше септември и температурите бяха по-поносими, рядко надхвърляха 310 Келвина. Младият мъж почти прелетя по стълбите, но успя да стигне до метрото на приземния етаж навреме.

Всичко започна през средата на двадесет и първи век, когато запасите от изкопаеми горива бяха на привършване и проблемът с климата изглеждаше, все едно скоро щеше да се разреши сам. През 2040 изтече мирният договор между Русия и Щатите за притежание на Антарктика, последният запазен резерв петрол, а и иронично – най-големият, неизчерпан и до днес. Бързото му използване от всички заводи и корпорации по света, десетки пъти по-голямо от предишното, опитващи се да се възползват от привидно несвършващия извор на гориво, доведе до, меко казано, очаквани последици на планетата.

След края на лекциите Даниел, все още неразсънил се, отиде до близкото кафене и си поръча гореща чаша горчивина, която побърза

да изгълта още преди да седне и отвори компютъра си. На масата до него стояха двама мъже на средна възраст, може би наближаващи седемдесетте, и той успя да дочуе част от разговора им. Първият, с широко, червено лице, ругаеше времето навън: „Това вече не е нормално – избухна той – не е било такава жега септември месец". „Нищо работа – изсмя се другият, добре облечен и с вратовръзка, но видимо изморен, с няколко бели косъма- това са глупости, и преди е било горещо, ама на никого не му е пукало. Затоплянето е под два градуса на век, нищо работа. Докато стане сериозно, вече някой ще е измислил решение."

За всеки градус тонове, тонове лед се топяха всеки ден, изливаха се в океаните, а водата преливаше и преливаше. Първо Англия, после много други. Водата се покачваше всеки ден и трябваше да строим все по-високо и по-високо. Скоро градовете бяха на няколко етажа. Така са и сега, след като построихме бариерите около сушата. Но и тогава продължихме този бич за природата - замърсяването. От комините на заводите се издига пушек, натрупва се над градовете и ни трови. Земята е парник, а ние сме паразитите.

Мазна мараня се носеше над долните улици, по които Даниел минаваше. Той забеляза, че се заоблачава, и побърза – този път бе избрал да се разходи пеша по пътя. Малко хора вече го правеха, просто нямаше смисъл.Трябваше да мине през аптеката, за да вземе месечната си доза лекарства за хрема и кашлица – все по-често срещани алергични реакции към прашния въздух. Хапчетата бяха от малкото неща, които човек не можеше да принтира вкъщи – забраната беше наложена след разрастването на проблема със злоупотребата. След като излезе от аптеката, той побърза да ги изпие с лека усмивка. След броени секунди усети ефекта им в тялото си – беше плацебо, разбира се, истинският ефект не можеше да бъде почувстван. Стана му по-добре, горната част на тялото му сякаш стана по-лека, като памук, но краката му натежаха, сякаш пропити с вода. Той бавно се затътри към общежитието.

Наркоманията беше едно от малкото неща, все още носещи

краткотрайно щастие в тези изпълнени с депресия времена. Технологиите, чието развитие постепенно се забави през двадесет и първи век , вече не носеха удоволствие на презадоволените от тях граждани, а просто ги отегчаваха. Когато имаш всичко, нямаш нищо. В това се бяха уверили отдавна.

Даниел замислено вечеряше пред прозореца. Кафяви капки дъжд барабаняха по перваза. Цял ден нещо го глождеше, някаква мисъл, която от доста време се опитваше да скрие в дълбините на ума си. Имаше ли нещо смисъл в действителност? Накъде се бяхме запътили? Какъв смисъл имаше той? Какъв смисъл имаше всичко? Не беше единственият, който се чувстваше така. Хората бяха станали тъжни и изолирани, просто се носеха из града, всеки погълнат от себе си, от собствените си неща. Имаха ли тези неща смисъл? Студентът не беше тъжен по природа, отчаянието му бе чуждо, но животът го направи циник. Имаше ли смисъл животът без щастие и бъдеще? Миналото носеше болка по това, което беше прахосано, сегашното беше кухо и лишено от смисъл, а бъдещето не вещаеше нищо. Младият мъж отвори прозореца и се покачи на перваза, оглеждайки небето, града, потънал в мрак, и земята под него. Въздухът беше прохладен за първи път от много време. Долу нагретите бетонни плочи на улиците излъчваха жега и неприятна миризма. Изведнъж му хрумна нещо и погледна надолу. Има ли смисъл – зачуди се отново той. Усети хладината в сърцето си и се изпълни със спокойствие. Реши да погледне за последен път небето, за последен път, и тогава я видя, мимолетно видение – луната. Месечината бе изгряла за първи път от години (или навярно просто вече никой не и обръщаше внимание). Тогава той се осъзна и прошепна на глас: Все още има надежда .От лявото му око потече солена сълза . Никога няма да е късно”. Изпълни се с гняв и надежда и изкрещя над пустите улици: „Никога няма да е късно, стига да не се откажем”. Гласът му отекна в тишината. Не знаеше дали някой го чу, но се почувства истински щастлив за първи път. Тази вечер той спечели срещу най-страшния враг – себе си. Легна си и веднага заспа.

Все още не е късно и никога няма да е. Животът не е фантас-

тичен разказ, тук няма злодеи, освен самите нас. Щастливият край няма да дойде сам, трябва сами да се борим за него. Не бива да допускаме фатални грешки и да разчитаме на бъдещето да ги поправи. Отчаянието не носи нищо добро. „Никога не е късно" – репликата откънтяваше в заспалия град, под загадъчния лик на луната.

Деян Цанов, VI кл., СУ "Иван Вазов", гр. Плевен

2018

КЛИМАТЪТ СЕ ПРОМЕНЯ. ПРОМЕНЯТ ЛИ СЕ ХОРАТА?

Габриела Николова, VII кл., СУ “Св. Св. Кирил и Методий”

Габриела Стоянова, VI кл., Първо ОУ “Христо Ботев”, гр. Търговище

Първа награда
Светислав Тодоров
СМГ „Паисий Хилендарски“, гр. София

Сън за утрешния ден

Когато въздухът е тежък
и прах в очите ти люти,
и смогът през гърдите реже
в Мумбай, Атина и Париж,
и птиците унило крачат
през жълта призрачна мъгла,
и в мръсния канал се влачи
зловонна, мътна тишина,
и океанът е найлонов,
и полюсът – без ледове,
ти вече си отрязал клона
крепил света със векове.

Сега какво – да полетиш ли?
Къде ще литнеш без криле?
И няма нацъфтели вишни,
и няма други светове.
Трепери трескава земята,
и кашля магма и калцит,
и нажежени небесата
разпукват твърдия ѝ щит.
Дошъл е краят и ще свърши
на времето добрия ход.
Потънали са всички къщи.
Реките нямат вече брод.

Това ли искаш? Събуди се,
човечество, сега си тук.
Ти имаш време. Опомни се!

Спаси цветя, вода и звук!
И утре, щом очи отворим,
събудени от страшен сън,
да видим сините простори
и цялата земя навън.

Урие Медар, IV кл., Обу "Васил Левски", с. Юруково

Втора награда
Мирослава Банчовска
СУ „Васил Воденичарски“, с. Хайредин, обл. Враца

Климатът се променя.

Променя ли хората?

Ако в пролетна утрин станеш рано, за да се разходиш сред природата, непременно излез в полето или иди в гората. И попитай дърветата защо плачат с бисерни капки роса! Отговор ще ти дадат листата, цветовете, плодовете им, изсъхналите корени. Техните деца и семейства. И земята - тяхната майка. Те, дърветата, са живи. И са тъжни и умислени като мен. А разговорите ни, мислите ни ще са дълги и безкрайни като мечтите и тайните ни страхове, като вечния човешки стремеж към промяна. По нашите ширини най-много ми липсва чистотата на въздуха и водата, природните ресурси, които грубо унищожаваме и прахосваме, изсечените гори, в които можехме да останем насаме със себе си. Промяната у нас не е в резултат на промяната в климата, а е последица от криворазбраната цивилизация и бума на технологиите, от прекомерната ни заетост. И глупава деловитост. Но има друга промяна, от която имаме нужда - да се върнем при майката природа, в нашия първи и единствен дом.

Ако се огледаме внимателно, един истински рог на изобилието сипе европейски проекти - за земеделски производители, за хора с увреждания, за млади фермери...Всеки такъв проект трябва да бъде придружен от задължителното условие предприемчивите млади хора да засадят гора и да се грижат за нея. Стопанствата ни , особено частните стопанства, е жизнено необходимо да бъдат аграрно - горски. И тревните площи да са малък процент спрямо горските масиви. Още индианците в Америка са били наясно с това. Така климатът ще се задвижи в правилна посока.

Да погледнем шоуто Сървайвър. Колко оскъдна е природата около нас! Колко трудно е да се открият девствени природни кътчета за това предаване! Природата се променя. А изчезне ли тя, човекът е обречен на загиване. Кога ще го признаем и разберем? Кога ще се променим?

Оглеждахме години наред подходящо място за лятна ваканция сред природата на брега на различни реки, в Балкана. И не можахме да открием място, където и горската, и планинската екосистема да не е разрушена или похабена. Грубата ни намеса в природните комплекси превръща всичко в гола степ, в която тревата изсъхва от големите горещини, а животните няма как да оцелеят в тия открити пространства. Пресъхват и поточетата, намаляват реките, нямаме достатъчно защитени територии и национални паркове. Превърнали сме в обработваема земя всичко или сме го застроили. Как ще живеем в тази пустиня?

Ние се променяме бавно. А климатичните промени са в изобилие и са все по-бързи. Значи водим тиха война със себе си и непрекъснато рушим дома, в който живеем. И този дом не е купчината тухли, превърнати в стени и покривът над тях. Този дом е природата! Светлината, тишината, чистотата, енергията - всичко е в него. Но ние го изоставяме и не се грижим за него и дори не се замисляме какво страшно бъдеще ни очаква. В сравнение с него “Под купола” на Стивън Кинг ще ни изглежда като забавна история. Ние не искаме да се променяме. Не мислим, не се подготвяме за бъдещето. Не се грижим за себе си и за природата - този рядък феномен!

Дори дребните факти смущават. Влизам в произволно избрана книжарница. После още в няколко големи книжарници. Никъде не открих поне една книга за природата. А още в детството човек трябва да започне живота си именно с тази грижа. Да изучава в училище как да я пази и съхранява нея, майката природа.Дори няма учебен предмет , посветен само на грижата и опазването на природата и нашата дейност за справяне с климатичните промени.

Ние се намесихме навсякъде. Дори и в едно много специално

жизнено пространство - подпочвените води. Там нищо не се променя - даже и във време на климатични промени. Но има ли какво да ги подхранва? Да ги подхранва с вода. Изглежда вече няма. Горите са много важни за подпочвените води. Но горите вече ги няма. Те или са изсечени, или са опожарени. А и добивът на суровини е големият враг на подпочвените води.

Нашето злато днес не е на ръцете, нито на шията ни. Водата е истинското ни злато и стихия, която от жизнено пространство за редица животински видове може да се превърне в убиец, когато започне наводнение. Да не забравяме, че земята е триизмерна и че природните стихии са по-силни от човека, но хората са длъжни да се грижат за тях, за да ги умиротворят и да оцелеят.

Където има гора, няма ехо, но има живот. Разбираме ли подобна мъдрост? В тези огромни енергийни резервоари, горите, грамадните корони на дърветата задържат до 97% от светлината. И става ясно, че дърветата живеят най-дълго на земята. Но не и днес. Ние като че ли сме склонни да признаем горските пожари за естествено явление. Не е така! Ние предизвикваме в безумието си смъртта на горите. А земята под тях после не ражда нищо и се превръща в мъртва земя.

Природата, казват учените, е противоположност на цивилизацията. Ние сме подчинили природата на нашите потребности и непоправимо увреждаме околната среда. Не го осъзнаваме или го правим умишлено. И със земеделската си дейност увреждаме природата. Кой се тревожи за това? Ние сме безумно нехайни. Трудно се променяме, пренаселваме земята и не осъзнаваме, че краят на света ще го причиним сами.

Не са ни нужни огромни пасища. Едрите тревопасни животни отдавна са изчезнали. Но и дивите животни ние отдавна сме прогонили или принудили да изчезнат. А сега накъде? Хайде към зоологическата градина да си припомним как изглеждаха повечето животински видове!

Сега, през 2018 г., щъркелите измръзнаха от закъснелите

студове и снега. Добри хора спасиха една част от тези красиви птици. Това е начинът. Повече, много повече територии трябва да обявим да защитени! Буковите гори имат сили и начини да се охлаждат сами през горещото лято, но кой го е грижа за тях? Искам да се променим! Да пестим всяка природна енергия. Тук, в България, са ни нужни най-много гори, чиста земя и вода. “Нужни са ни диви гори, които да образуват нещо като мост, по който можеш да прекосиш река, без да се намокриш”(Петер Волебен).

Климатът се променя и това е безспорно. Досега нас ни е променяло времето, историческото време. А трябва да се промени отношението ни към природата, безразличието ни, и да се погрижим за нея. И дано не сме закъснели! Ще ни има, ако ги има водата, горите, пчелите, птиците и дивите животни, цветята и билките. Те са част от нас, от живота и бъдещето ни. Ние никога не сме живели и оцелявали сами, ако я нямаше природата. Ако я няма сме изгубени.

Хайде да поставим началото на нашата промяна - ден първи!

Веселина Георгиева, IX кл., ПМГ “Акад. Сергей Корольов”, гр. Благоевград

Трета награда
Катерина Адел Джоуид
9 ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин”, гр. София

Сънят на малкия принц

Най-после малкият принц успя да достигне осмата планета. Досега винаги беше използвал за прехода между планетите прелета на дивите птици. Те го приютяваха върху крилете си и го понасяха към мечтата му да опознае света и себе си. Но през последните години птиците съкращаваха все повече сезонните миграционни маршрути. Глобалното затопляне объркa кода на генетичната им памет и птиците се превръщаха в домошари, отказваха да следват традициите на дедите. След дълго чакане малкият принц извади късмет, откри ято полярни рибарки, с неподвластен на климатичните промени пътешественически инстинкт. Те го отведоха до осмата планета.

Там живееше един много странен млад човек. Той стоеше пред кутия с екран, каквато малкият принц не беше виждал дотогава. Дори не обърна внимание на миниатюрното момче, дотолкова беше съсредоточен в светещия екран.

- Извинете, че Ви безпокоя, за първи път съм тук и бих искал да разбера повече за вашата планета. Ще ми разкажете ли какво правите? – попита тихо малкият принц.

Младият мъж продължи да се взира в екрана и каза:

- Ще ми бъде по-лесно да отговоря на Вашите въпроси, ако се свържем виртуално. Така ще мога да задоволя любопитството Ви, без да прекъсвам работата си. Кажете ми електронния си адрес или запишете моя, той е vangogh2031@osem.gl.

- Не е ли по-лесно да ми отделите 10 минути, след като и без това съм тук?

- Не мога да оставя компютъра си. Предпочитам виртуал-

ните срещи, казах Ви. Не разбирам сноби като Вас, които отричат общуването онлайн, то пести време и не разсейва с излишни неща – обясни младежът, без да откъсва очи от екрана.

Малкият принц надникна зад гърба му. И ахна. Екранът беше пълен със звезди, които се носеха в спиралата на вихрен танц. Малкият принц възкликна толкова искрено, че младият човек го погледна за първи път.

- Харесва ли Ви? – попита младежът. – Почти я завършвам.

- Това е едно от най-красивите неща, които съм виждал. Вие ли го направихте ?

- И да, и не – каза човекът от осмата планета. – Това е картината „Звездна нощ" на един земен художник - Винсент ван Гог, която успях да пресътворя чрез колаж от стоте най-добри снимки на вселената, направени от космически телескопи. Прилича на гоблен от снимки, който ми напомня гоблените на моята баба. Пренася ме в земното детство, когато в топлите, ухаещи на липи лета с приятелите търсехме очертанията на Млечния път.

- Не разбирам всичко, за което говорите, но бих искал и аз да мога да правя такива неща – усмихна се смутено малкият принц.

- След като силно желаеш нещо, ще успееш. Но си има цена. Аз например, стоя главно пред този компютър. Самотен труд, понякога съм на ръба и разбирам защо Ван Гог е отрязал ухото си. Не общувам много с истински живи хора – въздъхна младият човек и лицето му помръкна.

„Тъжно е, когато няма нито едно специално за теб създание, на което да покажеш прекрасните творения на своя труд", помисли си малкият принц и си представи колко би се зарадвала неговата роза на тази „Звездна нощ".

- Разкажете ми за другите жители на тази планета - помоли малкият принц. Беше усетил, че е спечелил доверието и благоразположението на странния младеж.

- Е, успя да ми влезеш под кожата, разбра го, нали умнико? Добре, ще наруша правилата си, ще разговаряме очи в очи - засмя се

момчето, но очите му останаха тъжни. – На тази планета живеем точно 100 души. Ние сме първият екипаж, който прелетя дотук на тежкотоварна совалка преди 5 години. Част сме от големия проект „Бягство Едно”. Истината е, че зад това претенциозно име се крие провал – след като задръстихме с боклуци Земята и объркахме климата й, стартирахме план за колонизиране на нови планети.

- Колко ужасно – каза малкият принц. – Не беше ли по-лесно да изчистите своята планета?

- Проблемът е, че тя повече не ни иска. Писнало й е от нас и ни отмъщава чрез природни катаклизми. Късно е за сдобряване с планетата ни.

- Колко често се връщате на нея? Баба Ви сигурно Ви чака.

- Връщането е невъзможно. Совалките са еднопосочни, все още не сме измислили техника, която да ни върне обратно. Общуваме с близките си от родината с писма, около час и половина отнема провеждането на елементарен двупосочен виртуален чат. Новините от планетата ни не са никак добри. А няма как всички да се преселят тук.

- Но това, но това е... - малкият принц не успяваше да намери точната дума.

И тогава отвори очи. „Какъв кошмар!”- помисли си и изпита облекчение, че всичко е било само сън. Изправи се бавно, както се изправя след бурята дърво. Усещаше тялото си леко, болката в слънчевия му сплит беше изчезнала. В ръката си стискаше два листа - рисунка на сандък и рисунка на намордник без кожено ремъче. „Овцата ми”, спомни си и надникна в сандъка. Празнотата го изпълни с тъга.

- Тук съм – чу глас зад себе си. – Излязох, за да те пазя, докато спиш. И да знаеш, тук вече няма баобаби. Ти успя! Успя да спасиш нашата малка планета.

„Тя говори, моята овца говори. Не знаех, че разбирам езика й”, помисли си малкият принц.

- За да чуеш гласа на някого, е нужно първо да го опитомиш - усмихна се овцата, която очевидно следеше мислите му. – И не, не се

безпокой за твоята роза, ще се грижа за нея, няма да я изям, намордникът вече не ми е нужен.

- Наистина ли? Сънувах плашещ сън – за една планета, унищожавана от тези, които живеят на нея и за едни хора, които изоставят планетата си и своите близки, защото не са се научили да се грижат едни за други.

Малкият принц погледна към небето и му се стори, че този път то удивително прилича на картината от съня му „Звездна нощ". Някой дръпна леко златното му шалче и го извади от унеса. Преди това усети аромата. На своята единствена роза.

- Изглеждаш отслабнал – прегърна го розата. - Ще се грижа за теб. Както ти се грижеше за мен. Понякога е нужно да пропътуваш целия свят, за да разбереш себе си.

Тя изрече собствените му мисли на глас.

Цветелина Цветанова, VII кл., СУ "Отец Паисий", гр. Самоков

Национален конкурс за природозащита
„Мими Праматарова“

2019

ТОПЛИННИ ОСТРОВИ ГРАДОВЕ ГРАДИНИ

Димитър Русев, VII кл., Школа “Арт Попово” при Дом на културата, гр. Попово

Карина Спасова, VII кл., Арт ателие “Дон Кези”, гр. Дупница

Първа награда
Грети Георгиева
164 ГПИЕ „Мигел де Сервантес“, гр. София

Острова

Острова преди урбанизацията обикновен средноголям град, сега бе превърнат в център на автономна агломерация, в град от желязо и стъкло – небостъргачи, предприятия, заводи и големи фабрики бяха елементите от пейзажа му. Заради индустриализацията го покриваше гъст смог.

Погледната от високо, агломерацията ясно можеше да бъде разделена на две части – сиво петно в средата и заобикаляща го ивица зеленина – Градината. Наричаха я така, защото приличаше на ботаническа градина с разнообразни видове широколистни и иглолистни дървета и много цветя, които растяха покрай сградите. Цялото население я обитаваше. Зеленината беше като щит, но с течение на времето растенията най-близо до Острова започнаха да изсъхват и да пропускат горещината. Преди най-развитата и многолюдна част на агломерацията сега бе запустяла зона с единствени обитатели роботи. Те бяха програмирани за работа в огромните предприятия и фабрики – единствените двигатели на икономиката, основните виновници за превръщането на Острова в необитаема пещ. На жителите беше забранено със закон да преминават опасващите го стени, но това не пречеше на смога да нахлува при тях, като всеки ден по малко преминаваше поставените му граници. Веднъж годишно стените трябваше да влизат навътре в Градината , за да отстъпят на Острова завзетата от горещината земя.

- Това не може да продължава така! – удари с крак Инес. – Само след месец стените отново ще се преместят и знаете ли до къде ще стигнат? До праговете ни! А догодина домовете ни ще са част

от Острова!

Горещ вятър развя черната ѝ коса и няколко кичура препречиха тъмните ѝ очи. Седяха под един от вековните дъбове, които дълго време вярно и неуморно поддържаха хладината в Градината. Беше любимо място на Инес – през най-горещите летни дни той правеше дебела сянка и тя удобно се настаняваше между големите му корени, докато се унасяше в мечти или пишеше. След месец и той щеше да падне в жертва на Острова.

- Не искам да умра! – изхлипа Ан.

Две вади се стичаха по страните ѝ и се събираха под малката ѝ брадичка, откъдето капеха по блузата ѝ с цветя. Страх я беше от Острова и винаги щом се споменеше за него, я побиваха тръпки и зелените ѝ очи се пълнеха със сълзи.

- Никой няма да умира! Ще действаме! – опита се да я успокои Рем и леко я потупа по рамото.

Ставаше му неудобно да гледа някого да плаче, а при Ан се случваше често и той винаги бързаше да я ободри.

- Точно така! Защо мислите ви събрах тук? Трябва да планираме всичко внимателно, преди да дойдат строителите – продължи Инес.

- И после какво? – попита скептично Чад.

Беше опрял глава на дънера и със затворени очи лежеше, без да проявява признаци, че слуша разпалената реч на Инес.

- Ще говорим с тях и ще ги убедим да съдействат.

Последните ѝ думи толкова го впечатлиха, че дори повдигна гъстите си вежди.

- Инес, опомни се, на седемнайсет сме. Кой ще ни вземе насериозно?

* * *

След месец

- И ни казвате, че това ще помогне за охлаждането на Остро-

ва? – недоумяваха строителите.

Бяха се събрали пред същия онзи дъб и втренчено надничаха в листовете със записки на Инес.

- Направихме обстойно проучване – белият цвят отразява слънчевите лъчи и не позволява повърхността да се затопли. Затова може да започнем с боядисването на улиците близо до стената, а защо не и на къщите – говореше въодушевено тя.

- Отделеният въглероден диоксид се абсорбира най-ефективно от дърветата, но тъй като почвата е почти унищожена, можем да засадим увивни растения. Стъблата им са тънки и бързо ще покрият стените на Острова – продължи Ан.

Беше събрала целия си кураж да се изправи пред Острова очи в очи благодарение на Инес и Рем и не можеше да си позволи да ги предаде.

- Това е прекалено много работа дори за нас – тъжно клатеха глави строителите.

- Само кажете дата и час и ще имате още поне стотина работници – каза Рем.

- Изключено е да ви пуснем без предпазно облекло.

- Ще работим на смени. Докато вие почивате, ние ще влизаме с вашите костюми – довърши Чад.

Щом песимистичният и твърдоглав Чад беше приел плана, от което и той самият се изненада, значи наистина каузата си заслужаваше. Беше решен да склони и строителите да им съдействат, но те все още не бяха напълно убедени.

- Чуйте ме много внимателно, смогът се разпростира с всеки изминал ден и скоро може да ви се наложи да идвате по два или по три пъти в годината, за да премествате стените и да гледате как поглъща още и още земя и хора, докато накрая цялата Градина не се превърне в Острова! Само така имаме шанс догодина и вие, и ние да сме живи – избухна Ан.

Настана мълчание.

- Вие, деца, сте непоправими. Започваме утре призори.

Деница Бакалова, IX кл., ПМГ “Яне Сандански”, гр. Гоце Делчев

Втора награда
Селма Бориславова Стойнова IN MEMORIAM
91 НЕГ „Константин Гълъбов“, гр. София

Живот или смърт

Беше нужно едно шестнайсетгодишно момиче, което да каже очевидното: “Къщата ни гори!”. Рационално мислещият човек би се опитал да спре пожара, да спаси безценния си дом. Ние сякаш сами копнеем за унищожението си, поливаме горните етажи с бензин и чакаме всичко да изгори. Най-важната подробност ни се губи обаче, животът ни зависи изцяло от зеления рай, в който живеем. А когато от него остане само пепел, над какво ще властва човекът? Разчитайки на факта, че щом има едно убежище сред хаоса на вселената, сигурно има и други, ние продължаваме да рушим всичко, до което се докоснем. Да мислим, че ние сме единствените, дарени с живот, е твърде себично. Все някъде трябва да има и други безценни кътчета, въпросът е къде и какво би струвало да ги открием. Тогава защо не пазим нашия рай с всички сили, защо е нужно да го браним от самите себе си?

Животът ни от самото начало е зависел от природата. Древните хора са го осъзнали, обожествявали я по стотици различни начини, с едничката цел да бъдат пощадени. След време обаче човекът решил, че е най-силният хищник и може да подчини всеки, дори богинята Земя. Това била първата голяма грешка на човечеството. Най-голямата може би. През вековете хората забравили връзката си с природата, отрекли се от нея. Днес животът в петдесететажна сграда в мегаполис е новата човешка идилия. Кога се отдалечихме толкова от корените си?

С растежа на населението в Средновековна Европа дошъл и бумът на градовете. Настъпилата революция в селското стопанство довела до излишък от земеделци, но и отворила място за нови

занаяти. Те можели да се развиват единствено там, където има пазар за стоките - в градовете. Само за век Европа била напълно променена- първият етап на урбанизацията. Вторият дошъл с индустриализацията. Предприятията изместили дребните търговци, като така голяма част от населението била принудена да работи в новите фабрики и да заживее в града. Това от само себе си довело до нуждата от по-големи градове, с по-високи сгради, от всичко по повече. Това улеснило живота ни, но всичко си има цена и планетата ни я плаща всекидневно.

Забелязали ли сте, как още влизайки в града, термометърът на колата се покачва с няколко градуса? Не, не трябва да го сменяте, наред си е. Това е ефектът на топлинните острови. Звучи сложно и малко на марсиански, но всъщност е съвсем просто и логично. Градовете са по-топли от обграждащите ги територии, но защо се получава това? Например: свършвате работа, качвате се в колата и бързо към вкъщи. Да, но газовете, които се отделят при изгаряне на горивото, действат като параван - задържат топлината на слънчевите лъчи. Вече сте си у дома, трябва да сготвите вечеря за семейството си и бързо запретвате ръкави. Включвате фурната, котлоните, абсорбатора. Използвайки електроенергия, те излъчват и топлина. Всеки човек сам произвежда незначително количество отделена топлина, но ако я умножим по няколкото милиона жители на града...А тук идва и значението на инфраструктурата - в днешните градове всичко е бетон, стъкло или асфалт. Тези материали поглъщат топлината от слънцето и я отдават твърде бавно. Представете си Ню Йорк, температурата там се различава с 15 градуса по Целзий от околностите. Така ефектът на топлинните острови се е превърнал в изключително важен за климатичните промени.

Ако се замислим, решенията са навсякъде около нас. Миналото лято Париж направи нещо просто, но забележително и абсолютно природосъобразно: водите на река Сена потекоха по тръби около пейките, охлаждайки разхождащите се туристи. Това например е нещо, което и София може да направи. Няколкото реки, преминаващи

през столицата, могат да се превърнат в естествен климатик.

Друго практично решение са увивните растения. Всеки от нас е виждал жилищна сграда, обрасла с бръшлян, пасифлора, роза или обикновена лоза. Тези зелени създания не само че красят фасадите на блоковете, но и ги охлаждат. А и преобразуват въглеродния диоксид в кислород. Засаждането им е лесно, не струва почти нищо, спестява от сметката за електричество през лятото и помага на Земята. Малките неща като това са често подценявани, но може да се окажат от най-голямо значение.

Често междублоковите пространства остават неизползвани, това обаче трябва да се промени. Ако се опитаме да поддържаме растителността в квартала си, това няма да навреди никому. Напротив, усилията, които вложим в засаждането на няколко дървета, цветя и трева, ще ни се отплатят многократно.

Също така важно е да боядисваме жилищните кооперации в светли цветове. Сивото и черното са наистина модерни, но, ако се замислим, не са никак практични. Те единствено поглъщат повече топлина.

Ето и една малко шантава идея: жълт асфалт. Поради тъмния си цвят той се нагорещява много и бързо, допринасяйки за затоплянето на планетата ни. Можем обаче да го боядисаме бял на жълти точки. Това не само ще охлажда града през лятото, но и бързо ще се превърне в туристическа атракция. София- единственият град в света с улици на точки. Звучи страхотно, нали?

Друго изключително важно нещо е забраната за коли в центъра на столицата и другите големи градове. Изгорелите газове - въглеродният диоксид, азотните диоксиди, въглеводорода са все неща влияещи зле и на здравето ни. Придвижването с колело, тротинетка или просто пеша, би направило огромна промяна. Затова трябват вело алеи. За сравнение в София има 150 км, а в Хелзинки 4000 км. Повече движение, повече здраве и по-чист въздух, не звучи ли чудесно?

Разбира се, заместването на природните изкопаеми с възобновяеми източници е от най-голямо значение, но това е промяна, от

която тези с власт се страхуват. А не би трябвало да е така. В един въображаем свят мнението на хората е най-важното, та нали затова е измислена демокрацията. В този свят на мечтатели човечеството се е върнало към корените си, припомнило си е живота в едно с природата. И ние точно към това трябва да се стремим. Бъдещето ни в момента е нестабилно, ледовете се топят, световният океан се надига, кораловите рифове умират, животинските видове са застрашени от изчезване, пожари, земетресения, бедствия прекалено много, за да бъдат описани всичките, но ние сме тези, които могат да променят това. Въпросът е какво ще избере всеки от нас- живота или смъртта?

Марио Христов, XI кл., Професионална гимназия Бобов дол, гр. Бобов дол

Трета награда
Ивет Йотова
ППМГ”Академик професор д-р Асен Златаров”, гр. Ботевград

България - зелен кът от рая

“От градский шум и прах избягах,
далеч избягах от светът,
колата с грижите разпрегнах,
отшелник съм в този горски кът.”
Иван Вазов

Още самият Вазов е търсил спасение и утеха от “градския шум и прах”, възпявайки в своите стихове любовта и неразривната си връзка с нейно величество Природата. А тя, българската природа, наистина опиянява, вдъхновява, зарежда и лекува сърцето от всяка жизнена битка. Неповторим творец е на шедьоври и е неизчерпаем източник на мъдрост, красота и сладостно опиянение. Една прелестна част от малките райски кътчета на планетата Земя, нашият общ дом, това е моята родна страна, моята България. Мнозина поети и писатели са претворили чрез магията на своето перо красотата на българската природа, но всички българи (и не само) , непоколебимо можем да кажем едно: България е страна, за чиято красота и природни дадености, думите не са достатъчни. Живописната българска природа трябва да се види с очите, да се почувства със сърцето, да се усети магнетизма ѝ. Именно тогава всеки човек усеща божествената наслада , възторг и опиянение от разкриващите се омайно красиви гледки. Защото уникалната природа на България е превъзходен дар, малка райска вселена!

Но какво се случва днес в нашия задъхан, динамичен и техноло-

гичен двадесет и първи век? Всички сме свидетели на фантастичните постижения на техническия прогрес. Но как се отблагодаряваме на природата? Като изсичаме безмилостно горите, строим огромни бетонни сгради, замърсяваме я ежедневно и буквално я опустошаваме. Това оказва изключително вредно въздействие върху околната среда. Вследствие на всички тези нови технологични постижения в големите градове се наблюдава ефектът "топлинен остров". Какво всъщност представлява това явление? Може би не много хора знаят какво означава това понятие и го омаловажават, но това е много погрешно! Британският учен Люк Ховард се интересувал от метеорология и за първи път започнал да наблюдава и анализира градския климат. Той установил огромна разлика в температурата на въздуха извън града, в китните селца, и температурата в градските зони. Тази огромна разлика се проявява най-вече през нощта. Именно в това се изразява ефектът на така наречения градски топлинен остров - жегата в градовете през летните месеци се усеща много по-силно, отколкото в селата. Поради този факт градските жители с нетърпение очакват края на работната седмица, за да се изнесат към близките планини или към морските курорти. Въпреки грандиозното откритие на химика Ховард, наименованието на този феномен не е измислено от самия велик учен, а е възникнало доста по-късно. Но защо след като тези значителни разлики в температурите между градовете и селските райони са открити още през деветнадесети век не са взети мерки? На този въпрос дори до днес няма конкретен отговор.

В какво се състои ефектът на градския топлинен остров? Той се проявява в градовете , където тъмните покриви на сградите , бетонните настилки и черният асфалт концентрират топлината на слънцето през лятото и се нагряват неимоверно. Всичко това води до нажежаване на цялата атмосфера в града. Интензивната работа на климатиците, автомобилните газове, изпаренията, също повишават допълнително градусите на температурата. Но има ли последствия върху човека и какви биха могли да бъдат те? Да! Разби-

ра се, че има! Така създадената гореща атмосфера увреждa околната среда и икономиката в градовете по много начини. Поради прекомерното затопляне се изразходва много повече енергия за охлаждане. Водата намалява, въздухът става много замърсен, а работещите хора на открито са много по-непродуктивни. Хората, работещи в закритите сгради също не са особено продуктивни, защото в жегите се чувстват постоянно уморени. Горещините през лятото водят до топлинни удари ,а също така и до много смъртни случаи.

Има ли решение на този проблем? От намаляването на работата на климатиците и друга техника няма особен ефект, тъй като антропогенната топлина не е най-главният фактор. Огромна ефективност играе конвекцията. Според специалистите е необходимо да се засили отражателната способност на сградите. Например да бъдат с плоски покриви в бял цвят. Защо да не помислим по този въпрос и ние и да предприемем необходимите действия в България? А какво бихте казали да има сгради, които да охлаждат града? Фасадата на тези жилищни блокове да се състои от серия тръби , в които да се изпарява дъждовната вода и по този начин да може да се охлажда пространството наоколо. Ние сме далеч от Япония , но можем да вземем пример от тяхната система. Тя се нарича BioSkin и се състои в следното: изработват се решетки от тръби, които представляват система от естествени климатици, които премахват топлинния ефект с нещо съвсем елементарно - водата. Дори един квартал с такива изпарително-охладени сгради би могъл да помогне да се анулира ефектът на топлинния градски остров. Но какво бихме могли да направим ние - обикновените граждани, за предотвратяването на тази аномалия, наречена топлинен остров? На първо място трябва да се използват така наречените “хладни настилки”, предназначени да отразяват слънчевата светлина и да абсорбират по-малко топлина. Тук от огромно значение е озеленяването в градовете. Моята идея за чист и зелен град е съвсем обикновена. Такъв може да стане всеки български град , не само като се строи и се развива градското пространство , а като се озеленява. Има ли нещо

по-хубаво от прозорец или балкон обкичен с цветя? А хладната гордост на магнетичната зеленина, парковете с величествените зелени дървета? Озеленяването включва група дейности, които създават зелени пространства, заети от различна по вид растителност - дървета, цветя, декоративни растения. Нека не изсичаме безразборно горите! Нека всички ние, ученици и възрастни, участваме дейно в процесите за озеленяване на територии, като по този начин предотвратим и ограничим замърсяването. Нека създадем една красива и зелена България! Редно е всяка една институция да създаде собствена програма за мотивация на ученици и възрастни, които да се присъединят към проекта, осигуряващ озеленяването, опазването и защитата на природата. Именно по този начин ще осигурим цялостния нов, зелен облик на нашата природа. А тя наистина е неповторима и вълшебна! Защото всички ние заслужаваме да растем в един по-зелен и по-чист свят, възпитани в любов, уважение и грижа към природата! Тогава нашата България ще бъде един истински зелен кът от Рая! Нашият рай – българският!

Меги Боцева, VII кл., II ОУ "Димитър Благоев", гр. Благоевград

2020

НА ДРУГИЯ ДЕН СЛЕД COVID 19 - КАКВО ЩЕ Е НОВОТО „НОРМАЛНО“ В ПОВЕДЕНИЕТО НИ КЪМ ОКОЛНАТА СРЕДА

Денислава Георгиева, IV кл., ОУ “Добри Чинтулов”, гр. Варна

Сибел Гатева, VIII кл., СУ “Васил Левски”, гр. Нови пазар

Първа награда
Севда Иванова
9 Френска езикова гимназия „Алфонс дьо Ламартин“, гр. София

Денят след карантината

„Дали корона вирусът отмина?“„Има ли все още опасност?“„Готови ли сме да вдигнем карантината?“

„Генерал Мутафчийски и министър-председателят Бойко Борисов решиха: Карантината пада от утре!“

Новините се разнасят из цялата страна. Всеки говори само за едно, защото от утре карантината след Covid-19 пада...

Чувам продължителен звън. Алармата ми е. Осем часът е. Едвам отварям очи. Защо имам аларма? Пак заспивам. Имам чувството, че минава само миг, но алармата звъни отново. Вземам телефона си. Осем и половина е. На работа съм! Ставам веднага и излизам.

„Графа“ е пълен. Навсякъде около мен има хора. Няма как да не се блъснеш в някого. Имам чувството, че трамваите са по-шумни от преди. Хаос е. Хората са по-усмихнати. Всички са издокарани. Тичайки, завивам по „Раковска“, минавам през Френската гимназия, през булеварда и стигам до метрото на „Витошка“. Още на станцията има много хора. Представям си какво ще е в метрото. То идва. Качваме се. Не е както преди, сега има нещо различно. Всички се вълнуват, аз също. След два месеца почивка е време за работа.

Станцията ми идва.

Казвам се Емил Йорданов, на 27 години съм и работя в софтуерна фирма. Работата ни беше замразена последните два месеца. Не съм виждал колегите си оттогава. Въпреки че се радвах да не виждам някои, за други съжалявах. Като например Дани. Той се приближава към мен и се поздравяваме.

Забелязвам Йоан. Но той не изглежда щастлив. Дани проследява погледа ми.

– Майка му – една от жертвите. Жената починала на 56 години, лекарите нищо не могли да направят.

Благодарен съм, че нито един от близките ми не беше засегнат от вируса.

Дани се загледа през прозореца:

– Въздухът е толкова чист след като не сме излизали два месеца. Не можех да повярвам, че виждам планината от Витошка, а още по-малко от балкона си. Преди карантината всички говореха за мръсния въздух, а ние просто не излизахме два месеца и проблемът се реши. Мислиш ли, че нещата ще останат така?

Замислям се.

– Може би не. Както икономиката ще се стабилизира след вируса, така и планетата ще върне стария си ритъм.

Не говорим повече.

Чувам шум. Не е алармата ми. Половин час преди полунощ е. Някой над мен тропа – съседът. Какво прави този глупак? Имам чувството, че започва да шуми още по-силно! Вече направо крещи! Малоумник!

Без много да мисля, се качвам на горния етаж. Звъня на звънеца, той веднага отваря.

– Какво правиш, бе? Полунощ е! – не съм на себе си. Толкова съм ядосан. Дори не го огледах – държи плакат с надпис „“Графа” иска природа!“. На плаката са нарисувани дървета, реки и животни. – Какво е това?

Той се смущава, но после отвръща наперено.

– Упражнявам се за утре. Ще изляза пред нас и ще викам. Ще защитя природата!

– Ти си луд!

– Знаеш ли колко много животни измират само заради нас! Въздухът е по-чист, реките също. Това е шансът ни да опазим природа-

та!

– Изгубил си ума си!

Завъртам очи и се връщам вкъщи. Той продължава. Но поне сега разбирам какво казва: „“Графа” иска природа!“.

Ясно. Няма да се спи тази нощ.

Алармата ми звъни. Ставам. По стените на сградата са налепени множество плакати.

Когато излизам чувам познат глас.

– “Графа” иска природа!

Държи плаката в ръце и крещи с пълно гърло, никой не му обръща внимание. Но той продължава.

Тази нощ не спя добре. Ставам рано и отивам на балкона с гледка към Витоша. Тихо е. Взирам се в далечината. За пръв път виждам Витоша толкова ясно. Пред мен се извисяват два върха, надолу по планината виждам дърветата. Забелязвам и пътищата между тях. На върховете има още сняг. Красиво е. Горе е бяло, долу – зелено. А небето е синьо. Дори забелязвам, че на по-далечния връх отляво има нещо. Никога преди не съм го виждал. Много е малко, навярно е хижа или нещо друго. Мога да се взирам с часове. Преди си мислех, че гледката към плажа е най-красива, но съм грешал. Тази към планината е невероятна. Успокоява ме. Чувам птичките да пеят. Виждам един синигер кацнал на клона срещу мен. Поглежда ме. После поглежда Витоша. Щастлив е. Въздухът е чист, домът му е в безопасност, не знае, че не е за дълго. Но аз знам. След два-три месеца всичко ще се върне постарому. Но с какво е виновен той? Малък е, невинен е. И той обича дома си.

Но този дом е и наш!

Дали ще продължи да идва, дори когато въздухът пак стане мръсен?

Отивам на балкона към улицата. Днес има по-малко хора. Но той е там. Пак скандира. Сам е. Никой не го поглежда. Нищо не може да промени. Въпреки това няма да се откаже.

На другата сутрин ставам рано, но вече защото аз така решавам. Витоша е все така красива. След малко идва и моят приятел синигерът. Този път имам семки за него.

Дано и утре да дойде!

След няколко седмици Витоша няма да се вижда нито от балкона ми, нито от Витошка. Нито пък ще виждам синигера .Трябва да направя нещо по въпроса!

Съседът ми продължава да скандира. Той все още е сам. Смел е! Никой не би излязъл да скандира сам.

Казва се Николай.

Заговарям го:

– Как върви протестът ти?

– Ами... все още нямам привърженици. Но няма да се откажа, ще продължа!

– Нищо няма да стане. Защо просто не го оставиш?

Той се спира за миг. Поглежда ме и казва тихо:

– Защото искам да запазя гледката от балкона си.

Николай се бори. Бори се за гледката си, за въздуха, за природата, за животните, за нашия дом.

Отново ставам в 6:30. Бодър, разсънен, с нови сили. Днес не съм на работа. Събота е. Пак съм на балкона. Пак виждам Витоша ясно и отново идва моят приятел. Каца на най-близкия клон. Гледа ме с интерес, но и с радост. Сякаш знае, че съм намислил нещо.

Осем часът е. Вземам плаката и слизам. Отивам при Николай. Той ми се усмихва:

– Значи, в крайна сметка се присъединяваш към мен, а, Емо?

– И аз искам да спася гледката от балкона си!

Вдигам плаката и заедно викаме в един глас:

– "Графа" иска природа!

Правим го за нашия дом.

Втора награда
Мерт Тасим
Професионална гимназия по туризъм “Иван П. Павлов”, гр. Русе

Чували ли сте как крещят стадионите от тишина?

Сега можете да ги видите чисти и подредени, пейките - дезинфекцирани, кошчетата не преливат, не се чува скърцане от семки с всяка стъпка. Настилката е окосена - до болка. Всеки стрък трева носи в себе си генетичен футболен материал. Всеки стрък отчаяно има нужда да бъде едно с играта, с емоцията. Да се изпълни с адреналин, за да живее. А картината сякаш е на пауза - няма игра, няма живец, всичко е замлъкнало и тихо - стадионът оглушава от тишина, онемява от мълчание, опустява от изгубеното си предназначение.

Сега ни харесва така – красив, поддържан, величествен - като за картичка. А преди не го пазехме. Ние бяхме разрушителната сила, опустошителна буря за природа и хора. За себе си. Сега, когато вратите са затворени, ние търсим път. А преди все нямаше време. По-лесно беше да не плащаме билет за мач, а да гледаме в интернет, защото не ни вълнува как се издържа правото да имаме стадион и отбор, да има сърце градът ни. Беше хубаво да отидем на стадион - не заради любовта към отбор или игра, а с пет кенчета бира и два пакета семки, да крещим, да забравим смисъл и стойност. И да превърнем футбола от душа в кръчма.

А тревата помни. Тревата е генетично свързана с тази магия, с тонката, с онова, което като излезем на терена задвижва всеки мускул, всяка частица, с начина, по който сърцето изтласква кръвта по-различно, по-бързо, по-истински. Тревата помни нашите стъпки,

усеща ни - как се променяме, как забравяме всичко, когато стъпим на нея. Ако се заслушате за миг след края на срещата , ще чуете как отекват стъпките ни, спасените удари, скандирането на тълпата. Ще чуете всяка капчица пот на терена, радостта от победата, двадесет и два различни оглушителни удара от сърце при асистенция...

Чували ли сте как крещят стадионите от тишина?

Светът е обречен да стане по-добър след отшумяването на вирус Covid 19, защото има нужда да се пречисти. Нуждае се да започне да цени това, което има, да се грижи за него, да го обича истински. Светът има нужда от затворена врата, за да започне да търси пътя.

Светът има нужда от тишина, за да чуе гласа на тревата. Това е жълтият картон за нас. Повишено внимание - не нарушавайте природния баланс повече! Съдийски сигнал, защото не спазваме fair play в отношенията си - между хората и между хора и природа. Нарушението да се самозабравим, да усещаме себе си над всичко и всички и да смятаме, че земята ни е длъжна. Земята няма да се възстанови сама от нашите грешки, нито от нашето криворазбрано самочувствие на владетели. Ние трябва да изградим сами онзи свят, за който мечтаем. Защото сега ни боли от една затворена врата, от една липса. А всъщност, тревата трябва да помни звука от паса, тежестта на стъпките ни - не миризма на семки и кебапчета. Защото ако не се опомним, ще получим и червен картон, а тогава ще е страшно. Тогава съдийската свирка ще е смразяваща като погребален марш - бавна, тиха и зловеща - като пустошта, в която сами се принуждаваме да живеем.

Чували ли сте как крещят стадионите от тишина?

Затворените врати и забраните принуждават да се търси друг вариант. Онова, което задвижва сърцето - то има нужда от мириса на тревата, от свистящ звук на фалцов удар... Всяка частица от тялото и съзнанието копнее да се слее със зеления терен и да забрави всичко друго.

Онова, което задвижва сърцето на един футболист, ще го заведе на всеки терен - буренясал селски стадион, потънал в свое-

то мълчание от години; празна нива на отдавна починал собственик, улицата пред дома ни... За Covid може би има лекарства, ваксини, предпазни мерки и средства, но не и за футболист - футболът не е болест, не можеш да се предпазиш, ако си го обикнал веднъж. А тази любов ти е предначертана още с раждането. То е като орис, като съдба, като втора кожа. Смисъл, любов, цел, същност.

Не можеш да се лишиш от тревата - тя е усещане за живот. Не можеш да се лишиш от вятъра, от тичането, от часовете тренировки. И няма да те спрат бурените по отдавна забравените и съсипани селски терени - ще вземеш всяка болка от тренировката там, ще ти бъде стимул. Няма да те спре пустошта - на зеленото игрище има смисъл дори самотата.

И тичаш - един непрестанен бяг. Към себе си, към тази неутолима нужда да овладееш топката, мига, времето, хаоса, света... Себе си. Тревата достига над колените ти и те забавя, сякаш те дърпа с хиляди протегнати ръце, но ти знаеш, че тя просто разказва за хилядите срещи отпреди, за хилядите викове, за сълзите и радостта - разказва ти миналото си, а ти й даваш настоящо. И тичаш, тичаш, тичаш... Знаеш, че си жив, усещаш сърцето - неподвластно на укротяване. Усещаш себе си, предаден и продължен в шепота на тревите.

Няма ново в отношението към природата след вируса. Има едно единствено отношение на цялост с нея. Да сме едно с природата, да я ценим, преди да ни затвори вратите към себе си. Да я пазим и почитаме като храм, преди да изгубим религията си. Да се продължим в нея и тя да се продължи чрез нас. Да овладеем себе си и времето - като закъснял пас, в продълженията... Но нужен за крайния резултат. Трябва да спрем да мислим само за победа и за себе си - най-висшите достижения на човечеството са безсилни пред една природна стихия. Отдавна трябваше да спрем да играем срещу природата и да научим, че с нея сме в един отбор. Просто чуйте как крещят стадионите от тишина, чуйте тревата как разказва за нашите стъпки, чуйте как бие сърцето на един футболист!

На другият ден - след вируса - ще овладеем себе си, познали своите нужди. Ще се научим да ценим ресурсите, докато ги имаме. Ще знаем колко е тежка затворената врата и как всичко скъпо и ценно, което ни кара да се чувстваме живи, потребни и истински, се крепи на крехките плещи на нещо... зелено!

Михаил Гавраилов, IX кл., ПМГ "Баба Тонка", гр. Русе

Трета награда
Анабела Цанкова
Национално училище по изкуствата ”Проф. Веселин Стоянов”, гр. Русе

Промяната

Утрото още се колебаеше да настъпи в крайдунавския град, но Богдан и Косара вече ококориха очички за ново начало. Двете врабчета живееха в къщичката за птици в един двор, близо до площада на града. Преди време бяха цяло ято и волно и безгрижно се вихреха из града. Но въздухът започна да става тежък и лепкав от облаците химически изпарения, които бълваха заводите. Задушливият смог бавно, но нахално се засели в града и много от техните другари решиха да отлетят, а останалите, както и техните родители, загинаха. И така, Богдан и Косара се приютиха в къщичката за птици, направена от една жена, която през деня продаваше цветя наблизо, а вечер им оставяше различни семена и хлебни трохи. Бащата на Косара и Богдан, който се беше излюпил под стряхата на едно училище, им бе дал тези имена, едното славянско, а другото българско, в чест на създателя на държавата, който беше обединил славянски и български племена. А за майка си знаеха, че се е преселила с цялото си семейство от столицата, там, тя се излюпила близо до Ботаническата градина. Докато ги приспиваше вечер в добрите времена, тя пося интереса на двете малки врабчета към природата и вкорени в малките им главички идеята, че околната среда е беззащитна и лесно ранима от поведението на човеците.

Косара и Богдан вече знаеха, че не само в техния град и тяхната страна, но и по целия свят вилнее страшен вирус, който разболява човеците. Знаеха, че освен физически страдания, той лишава хората от едно от най-ценните им неща – близостта. Но от друга страна, този вирус може би се появи, за да въздъхне планетата и да накара хората да се замислят повече за други неща. Косара разбра това, за-

щото тя не беше обикновено градско врабче, а можеше да чете мислите на хората. Тази дарба беше наследила от баща си, израснал под стряхата на едно училище и научил много факти за историята на света и за планетата, Галактиката и Вселената.

Преди това утро Богдан и Косара ежедневно гледаха как хората бързат без да обръщат внимание, че дърветата са се раззеленили, без да се замислят, че могат да вървят пеша, вместо да се качат на мощните си автомобили, бълващи отровни газове. Хората бързаха и в бързината ставаха все по-небрежни към заобикалящата ги природа – пълнеха своите найлонови торби с безброй неща, а после захвърляха накуп отпадъците, без да си дадат сметка, че с това действие задушават не само своя красив град и реката, но и цялата планета. Хората бързаха като нарушаваха основния принцип – за ненасилие над природата.

Но днес утрото беше по-различно. Крайдунавският град изглеждаше тих и празен. Хората се бяха скрили в къщите си, училищата бяха пусти, магазините бяха затворени, заводите също бяха спрели да бълват своите отрови. Вирусът изплаши най-разумните обитатели на Земята и те престанаха да бързат. Сега жената, която им скова дървената къщичка, не излизаше да продава цветя, но слизаше в двора на кооперацията, хранеше Богдан и Косара и пееше. И днес, след като денят трайно и удобно се настани в техния град, жената с цветята слезе. Богдан предложи на Косара да полетят малко из празните и ухаещи на жасмин улици, но женското птиче вече беше прочело мислите на закрилницата и знаеше, че трябва да останат. После в двора слязоха няколко деца, родителите им бяха решили малко да ги пуснат навън в защитена среда. Децата наобиколиха Цветната жена и тя започна да им разказва шарени истории за растенията, за животинките, за природните явления, за планетата и затова, че хората използват тези ресурси без много да ги пазят и да се грижат за тях.

После отнякъде донесе няколко фиданки, няколко стръкчета цветя, малки лопатки и докато продължаваше напевно да разказ-

ва, всички започнаха да копаят, плевят, измерват, садят, поливат. След това започнаха да слизат и родителите, които си бяха останали вкъщи, всеки се включи с каквото можеше и с каквото имаше под ръка. Богдан и Косара цвърчаха от удоволствие около шумната група. Косара беше развълнувана, защото в нейната птича главица влизаха мислите на всички. Родителите искаха дворът да е по-голям, за да могат да насадят повече растения и те да произвеждат кислород, техните деца да дишат по-чист въздух, а децата изпитваха радост, че правят нещо за природата. И така постепенно страхът на всички беше изместен и се завърна близостта и радостта. После бащите решиха да направят още къщички за птици, за да поканят още бездомни врабчета в своя двор и така децата разбраха, че Косара и Богдан са застрашен от изчезване вид. Постепенно, в грижа за живите същества, които ги заобикаляха, човеците не усетиха как мина времето.

Вечерта Косара сподели със своя брат, че Цветната жена е променила мислите на хората. Вече са сигурни, че страшното не е съществуването на този вирус, страшното е, ако планетата спре да диша.

На другата сутрин Цветната жена слезе рано, поля градинката, нахрани Богдан и Косара и зачака. Няколко часа след като си научиха уроците, децата потърсиха вниманието й. Днес ги очакваше изненада, щяха да се учат да плетат торбички за покупки, за да не използват найлоновите, които замърсяваха природата чрез производството им, потреблението им и изхвърлянето им. Това бяха научили от закрилницата. Богдан и Косара отново цял ден пърхаха край трудолюбивата група, гледаха и слушаха разказите на Цветната жена за това как планетата диша. А вечерта двете птичета за първи път от толкова много време видяха небето ясно и изпълнено със звезди, нямаше го воалът от задушливи газове. Косара тихо се долепи до лявото крило на своя брат Богдан, беше щастлива, защото вирусът, който вилнееше на планетата, накара човеците да се спрат и да обърнат внимание къде и благодарение на кое съществуват. И само

Косара, която четеше мислите на хората, знаеше, че в Цветната жена живееше душата на природата и нейната мъдрост. На другия ден тя пак щеше да има цялото внимание на човеците, които бяха започнали да ѝ помагат да диша по-леко.

Тази вечер Косара и Богдан заспаха щастливи, защото където и да отиваха човеците през следващите дни, те вече щяха да го правят със сърцето си и може би с повече мисъл за майката природа. Настъпваше новото начало.

Кристина Димитрова, X кл., ЦПЛР - Бургас, гр. Бургас

2021

КЛИМАТЪТ - „НЕВЪЗМОЖНИТЕ СРЕЩИ - КАКВО СПОДЕЛИ СНЕЖНИЯТ ЧОВЕК НА ЕДИН ЩЪРКЕЛ

Рени Костадинова, 14 г., II СУ “Проф. Никола Маринов”, гр. Търговище

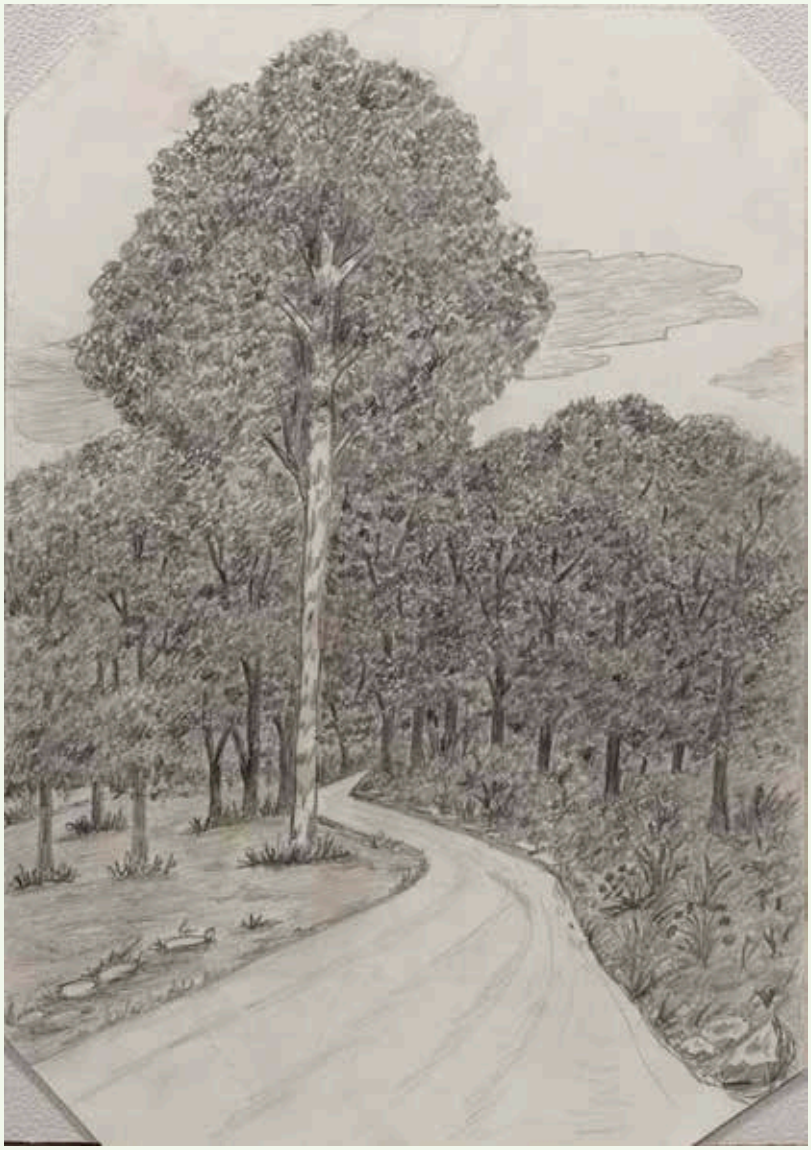

Меглена Николова, VII кл., ОУ “Евлоги Георгиев”, гр. Дупница

Първа награда
Божидара Бойчева
ПМГ „Яне Сандански“, гр. Гоце Делчев

Странният случай на един Снежен човек

Хоризонтът вдишва сутрешна глътка въздух и кашля от нощните комини. Часовникът на църквата е застинал невъзмутимо на седем и пет, автобусите минават празни, по-леки от перце, очите на прозорците са скрити зад тежки завеси, домовете-крепости са заключени, вятърът е притихнал в гнездо на неродени щъркели. Светът е пуст. По безлюдните улици, понесли бремето на самотата, витаят мъгливи спомени за счупени токчета между паветата на окъснели Пепеляшки, глъч и аромат на кафе. Времето разресва заплетени в сънища коси, оглежда се в празния свят и тръгва да се надбягва със себе си.

В пустотата на утрото Надеждата присяда до странна двойка – сляп и безрък Снежен човек, стърчащ нелепо пред замлъкнала детска градина, и Щъркел, ровещ с клюн в замръзналата земя. Няма по-тъжна гледка от присвита уморена Надежда до щъркел, изпреварил пролетта, за да свие гнездо за любимата си и снежен човек пред безмълвна детска градина, очакващ децата да се върнат, да му завържат шалче, да пъхнат клони за ръце, камъчета вместо копчета, въгленчета за очи.

Птицата диша на пресекулки с ограбени от сгъстен мръсен въздух сили. В своя полет към дома е видяла как долу хората-мравчици нехаят кой носи вината за всяка отровена молекула живот. Как не признават, че злобата, която издишват, е по-отровна от дима на всички фабрики и автомобили по света. Страхът, който ги свива на ембрион, гордостта, с която се окичват, омразата, която отделят в пространството, тровят атмосферата повече от всичкия нефт

и мазут. Покриват планетата със смог, който може да се види и пипне, да се разреже като с нож. Нехаят за жлъчните скокове, които се връщат като бумеранг към тях, влизат в домовете им, сядат на масите и застават редом до хляба им.

– Имам дежавю, вероятно от предишни животи – говори Снежният човек на своя верен страж Щъркела. – За сезони с вятър, който спира да вее и чака високо в тополите, щом отвън излязат дечица. За дъжд, преглъщащ навътре към облака, докато долу бъдещето рови с лопатки в пясъка и играе на жмичка. За замръзнали сълзи на бездомник, поделящ сух геврек с гълъби и куче. Спомени за четирилистни ненамерени детелини, за дървета, окичени с червено-бели гривни, кристален въздух и свят, преливащ от живот.

Надеждата слуша и си припомня как пролетни бури прекършват люляци, лятото се вози на детски велосипеди, изгубва се в бодливата шипкова прегръдка на есента, озъртаща се за бялото величие на зимата.

– Странен случай е животът ми – шепне Снежният човек. – Родих се стар и отивам към младостта, за да се върна отново към утробата на земята. Живот наобратно, осъден на разминавания и несбъдвания. Едно незапочнато минало. Ако можех да превъртя часовника и пак да съм в началото на белия път, щях да дочакам децата да се върнат. Ако бях просто обикновен човек, щях да се страхувам от вируси и да се крия зад завесите, да се дезинфекцирам чак до вените и най-дълбокото на хиподермата. Щях да порасна и помъдрея, защото всички порастват и помъдряват, а после проумяват колко е тъжно да бъдат големи. Аз никога няма да порасна. При форсмажорни обстоятелства всичко и всички си тръгват, гравитацията си казва тежката дума и върви ръка за ръка със забвение, а аз се топя безкомпромисно. Подобно на онзи странен случай на Бенджамин Бътън се свивам, ставам все по-малък, докато всичко стане съвършено съвършено.

В очите на Щъркела нахлува дъжд. Безжизнената улица със странните фигури на птица, ровеща с клюн в нищото, и топяща

се снежна топка, е като сюрреалистична сцена от филм на Фелини. Две същества, жадуващи за обич. Две съдби, преплетени по пътя към живота и смъртта в обърканите сезони. Една птица, дошла да дари света с нов писукащ живот, и сляп Снежен човек, изживяващ своя странен случай на старост в раждането и младост в тленността. И една уморена Надежда.

Времето поляга сънно в скута на зимата, дреме като бебе, нахранено с топло мляко. Тя му пее приспивна песен, завива го с бяло одеяло и разказва за един Снежен човек и Щъркел, нуждаещи се един от друг като деца, които се нуждаят от приказки с щастлив край. Щом притвори клепачи, зимата си тръгва тихо на пръсти. Времето более от мъка по нея, захвърля като сърдито дете одеялото, тропа с крак, изпуска звезди на тротоара и вдига температура. Пролетта тръгва да си търси мястото – ходи подир стъпките на зимата, промъква се в ранобудни облаци с неизплакан дъжд, влиза в шахтите, пълни с миналогодишна есен, лута се. Сезоните са разхвърляни, преплетени, разбъркани. Надбягват се, изостават, излизат от рамките на собствената си предопределеност, губят се в лабиринта на живота.

Снежният човек се смалява, но никой не забелязва. Зад тежките завеси хората-мравчици мълчаливо дояждат лятото, накълцано на парченца, натъпкано в бидони, заключено в мазета. Лято, затворено в буркани и бутилки, изварени до точка на кипене – едва преглъщат, засяда им на гърлото, но чакат следващото. А Снежният човек, влюбен в своята обреченост, мечтае за най-съдбовната среща с нея – онази омайнопрелъстителна пролет, изневерила на всички сезони. Да дойде с походка на газела, да го оплете в мрежата на хубостта си, и той да се топи, топи...

И тя идва. Млада, безсрамно красива, с дъх на зюмбюли, влиза нахално в градините, задръства канавките с пух от тополи, предлага безплатно цветовете си, развяла като знаме своята непреходност. Тя идва да намери себе си, да избута зимата в ъгъла, да измечтае лятото с тиха предварителност, да флиртува със Снежния човек и да

го целуне, преди да го стопи от мъка.

За миг земното кълбо става твърде тясно за един подранил Щъркел и влюбен Снежен човек. Обърканите сезони се сблъскват в потрепващ облак и заплаква дъжд. Пролетта нежно целува Снежния човек и след него остава сълза в око на щъркел, малка локвичка и безкрайност, течаща във вените на майката Земя. Някъде по същото време светът плахо дърпа завесите, прозорците отварят очи и търсят в небето прелитащи птици и една уморена Надежда. В гнездото на Щъркела вятърът отстъпва място на писукащ нов живот. Стрелките на часовника проскърцват, търсейки безгрешния си път. Часът е около седем във вечността, а пролетта намига закачливо на лятото, затъкнала перо от щъркел в косите. Или от ангел.

Анджелина Инджова, V кл., ОУ "Христо Ботев", гр. Раковски

Втора награда
Кирил Димов
НУПИД „Академик Дечко Узунов”, гр. Казанлък

Климатът – „невъзможните срещи“. Какво сподели Снежният човек с един Щъркел

Снегът,
беше волност и игра,
когато бях дете и си играех.
Смехът,
пързалката добра
и хълмът бял...
Нехаех
за тази красота
и тази радост,
но друг е днес светът,
за жалост.
И климатът е друг,
съвсем различен,
а сняг не идва вече тук,
не си приличат
дните ни с онези
зимни дни,
когато беше бяло.
Затворени,
сами
и сякаш неживяли
в по-други времена –

днес учим виртуално,
и идва пролетта,
/да, знам че е банално/,
но носи тя надежда.
Макар и актуално,
аз не се подвеждам,
да бъда черноглед.
Отсреща,
на комина,
щъркел долетя.
Той светъл и напет,
гнездо си сви веднага,
но сякаш на шега,
пролетта избяга.
И взе, че заваля...
Бял сняг напълни двора,
излязоха деца,
младежи,
стари хора
и бързо, топки три
във двора отъркаляха,
а щъркелът се скри,
той сякаш бе попарен,
от този пухкав сняг.
Покри се под навеса,
а без да знае как,
Снежко го хареса.

Буден през нощта
човекът бял остана,
той имаше мечта –
бял спомен да остане.

- Съвсем е пощурял
климатът, съседе!
Аз пак съм чист и бял,
но утре, ден последен,
пак ще се разтопя,
щом слънцето изгрее.
Кажи ми как успя
тъй дълго да живееш?
Щъркелът надникна
под шубата човешка.
- Не ми е лесно никак,
но ето, няма грешка,
човеците помагат,
явно ме обичат...
Подслон, храна ми слагат,
аз... всъщност съм момиче.
И почна да разказва,
за път, земи далечни,
а без да го показва
Снежко, влюбен беше.
- Вземи ме, отнеси ме,
в сърцето си, принцесо!
Когато разтопи ме
слънцето, е лесно.
Ти капка ще отпиеш
от моята водица,
а с капката ще скриеш
в себе си душица.
- Да Снежко, ще те нося,
където и да ида,
а щом нагазя боса
в реката теб ще видя.
За първи път в живота

човек от сняг познавам –
боях се, но страхотно
е със снега, признавам.

Снегът,
пак е волност и игра,
макар да съм голям,
да не играя.
Човекът бял,
пързалката добра
и щъркелът на покрива,
те знаят,
че климатът не може да ни спре,
да се обичаме
и да мечтаем,
но крайно време е да разберем,
планетата ни болна е.
Нехаем
за нейното сърце
и за душата й
нехаем,
за нейното лице и за косата й...
Тя също е момиче, разберете!
Обичайте я!
Подарете цвете,
дърво
или каквото изберете.
Планетата,
живота ни,
спасете!

Трета награда
Аляра Себахадин Тасим
СУ “Св. Св. Кирил и Методий”, гр. Две могили

Климатът – „невъзможните срещи“. Какво сподели Снежният човек на един Щъркел

Слънцето е бяло като кокче, с което облаците обличат небето, като ярка крушка в нощта, към която лети пеперудата (за своето последно докосване с топлината), като магия на светулка, като снежна топка. Слънцето е бяло като топче за тенис на маса.

Зимата поставя на изпитание очакването, търси търпение, обича вярата. Тогава спортните срещи и състезания заспиват своя зимен сън, раждат се снежните човеци, снежните топки, нослета от морков. Един снежен човек се роди така, от нетърпението ми за Голямото състезание - навярно не сте чували за отбора по тенис на маса от Две могили? Ние печелим винаги, станахме четвърти в света преди няколко години, сега спечелихме участие на Световното първенство в Китай, щяхме да представим България... Но, дойде пандемия и вече втора година чакаме. Направихме снежно човече с батко, той ми каза, че така ще сътворим магия. После изяде няколко моркова, преди да изберем най-подходящия за нослето. Когато го завършвахме, изведнъж ме попита:

- Знаеш ли, че Снежният човек обича щъркели? Сигурно и нашият си има любима. Има една история, всяка година снежните човеци чакат щъркелите, да ги видят поне за миг, а после се стапят.

Аз се смеех и вярвах, че това е измислена история.

- Обещавам ти много слънца, прибери се вкъщи, време е вече! Нека за миг да те зърна, да разпериш крила, обещавам ти много слън-

ца, моя крилата надежда - така говореше необичайното снежно човече в двора. Звучеше като вятър, затова не го чуваха хората. Но климатът вече е друг, за броени дни температурата стигна петнадесет градуса, после отново дойде сняг, след него - дъжд, човечето ни стана съвсем малко, а сетне слънцето отново изгря, водейки красив щъркел на комина.

Чух го, когато започна да свива гнездо. Отворих прозореца и гледах с възхита големите крила над покрива. Внезапно осъзнах, че щъркелът не правеше гнездо, а сянка. Погледнах към двора, а там, с разтопена от обич усмивка, Снежко лежеше почти стопен. Беше дочакал своята пролет, бе дочакал щъркелът да разпери крилете си. Едва сега го чух ясно:

- Обещавам ти много слънца, свий гнездото си, моя надежда. Не умирам, аз всъщност летя, изпарявам се, стигам до теб по небето. И докосвайки слънцето като капка роса, аз ще помня, че има надежда - добре си дошъл у дома, свий гнездото си от слънчева прежда.

Гледайки локвата в двора, разбирах все по-ясно: климатът се изменя, снежните човечета все по-рядко успяват да дочакат своята пролет, все по-невъзможно изглеждаше да видят щъркелите, но се крепяха от надеждата, от обещанието за слънце. Дори когато изглеждаше, че умира, Снежко всъщност живееше, при това живееше толкова истински, че забравих тревогата си по състезанието. За нашия приятел слънцето не беше смърт - болезнена и черна, беше обич - чиста и невинна, беше щъркелът.

Всяко слънце беше топка за тенис, всяко слънце беше нечия надежда, обещание, очакване. Всяко слънце вероятно разтапяше някого, но понякога, само понякога, го учеше да лети. Иглу се прави от лед, но в убежището на своята същност запазва около 15 градуса топлина. Ако можем да запазим у себе си топлина, поне наполовина равна на онази, която носеше Снежко, то ние щяхме да съхраним постоянната надежда за климата и човечеството. Ако хората превърнат своята същност в убежище, биха съхранили поне петнадесет градуса надеж-

да и очакване за природата. Кога спряхме да четем вятъра, да гадаем по птиците, да намираме път по звездите? Кога спряхме да чуваме писъците на гората, когато секат децата и? Кога превърнахме животинския свят в цирк, резерват, палто и червило? Кога спряхме да бъдем дом, а се превърнахме в хотел? Природата молеше за милост, а ние и предложихме стая - изчислен пакет за нощувка (в цената влиза строеж - изсичане на гора, отопление - замърсяване на въздух, потребление - замърсяване на водоем, забавление - шум в честоти и вибрации, кухня - човешки егоцентризъм и ексцентричност, облечени в световна пандемия...). Кога спряхме да се радваме на смелостта на кокичето, пробиващо с крехки листенца студената пръст и снега, за да донесе пролетта? Кога спряхме да разбираме Снежко - човечето от сняг, което умира, за да види слънцето, за да дочака щъркелите? Кога нашите състезания - между хората, в живота, по стълбата на успеха - станаха най-важни? Промените в хората промениха климата, промениха истинския смисъл на любовта и надеждата. А локвата в двора се изпаряваше, изчезваше като последното, инатливо вълшебство на този свят. “Ако искаш да видиш пеперуди, трябва да изтърпиш две - три гъсеници”, казваше Малкият принц, а аз си мислех, че пеперудата в своята същност също е жертва - последната й среща със светлината и топлината я тласкат право към свещта, но тя толкова много обича, че прегръща с крилца до последно. Като Снежко, докоснал слънцето, който навярно шепти на щъркелите: “Постройте дом, създайте семейство, обичайте тази земя, нека простим на хората, ще се опомнят и пак ще обикнат света.”

Аз ли? Да, аз съм точно този герой - Малкият принц, (по-скоро принцеса), опитомен от лисицата, виждащ сълзите на щъркелите, знаещ и вярващ, че те са чули снежните човеци, че с мъката по тях слепват клонките за гнездата си, че ще се върщат, за да чакат своята среща: пролетта и зимата в невъзможната орис на любовта. Морковът стоеше на белите плочки в двора, сякаш бе нямо доказателство за чистата смърт. Или за полет? Колко е малък този свят, колко малко е нужно на хората!

Щъркелите махаха с клюнове, сякаш изпращаха своя приятел, сякаш че знаеха - не е смърт - сякаш, че знаеха, че е обещание за невъзможното “заедно”. Светът стана колкото топка за тенис на маса, побира се в длан, но състезанието е вече приятелско , срещата е възможна , а аз стоя пред природата, покорена от нейната обич!

Деян Цанов, VI кл., СУ “Иван Вазов”, гр. Плевен

2022

ИНОВАЦИИ, УСТОЙЧИВ БИЗНЕС, ТРАДИЦИИ- СРЕЩА В (МРЕЖАТА) НАТУРА 2000

Катрин Младенова, VII кл., Арт ателие “Дон Кези”, гр. Дупница

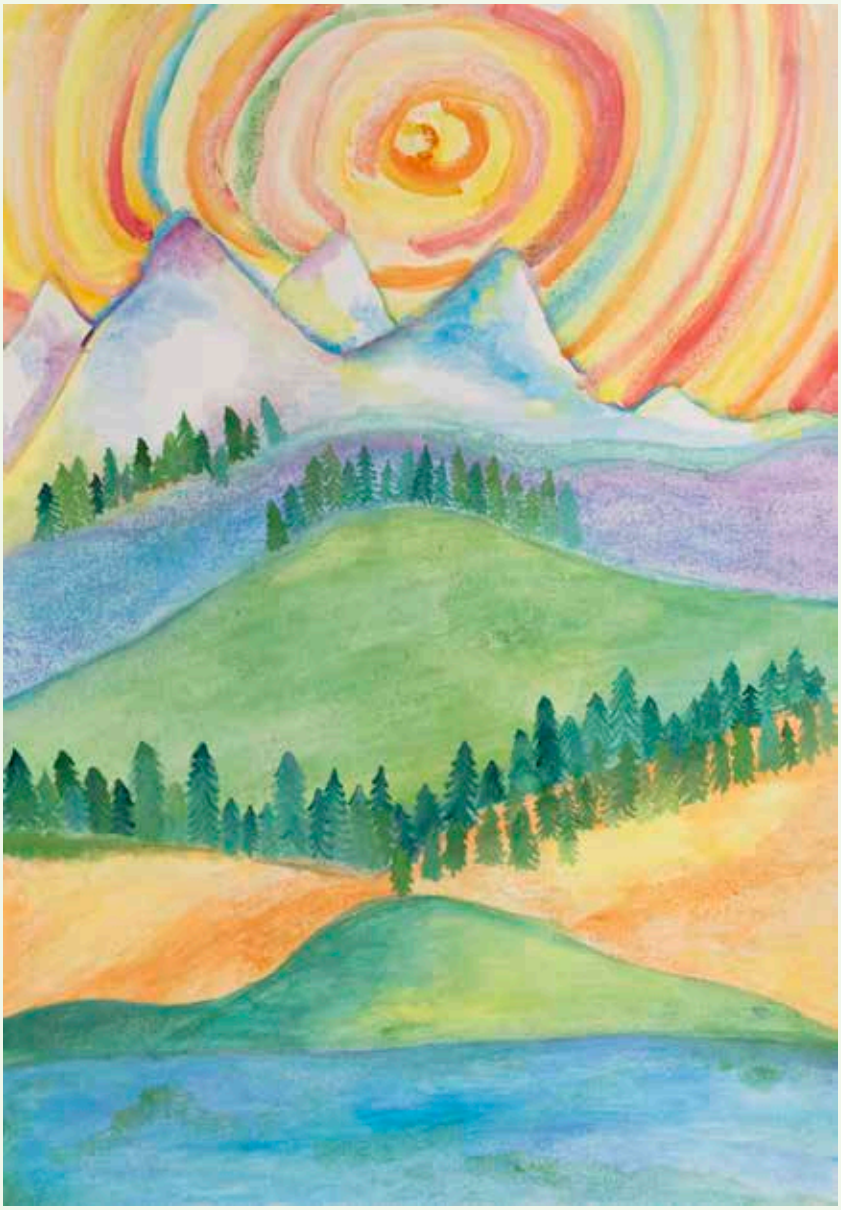

Денислава Георгиева, IV кл., ОУ “Добри Чинтулов”, гр. Варна

Първа награда
Константин Димитров
НПМГ „Акад. Любомир Чакалов“, гр. София

Иновации, устойчив бизнес, традиции - среща в мрежата Натура 2000

Всички сме чували и знаем за екологичната мрежа Натура 2000, макар да не вникваме напълно в същността ѝ. Гледаме на нея като на институционален способ за опазване на околната среда, но тя е трамплин към баланса между съхранението на природата и биоразнообразието, от една страна, и икономическото развитие, от друга. „Натура 2000“ е отражение на отговорността, която като европейски граждани трябва да поемем – да опазим девствеността на живописните кътчета из нашата родина. Тя е погледът, вперен в бъдещето, чрез който изразяваме грижата си за бъдещите поколения, за тези, които ще дойдат след нас.

Невярно е схващането, че Натура 2000 ограничава просперитета на зоните, които обхваща. Тя безспорно е доказала ефективността си през годините – неведнъж успява да защити флората и фауната на прекрасната ни родина от набезите на злосторници, които, поради една или друга причина, нарушават целостта им. Но освен това тя създава отлични условия за развитие на иновативни бизнес начинания като екотуризъм и биоземеделие.[1] [2] Това е така, защото идеята на мрежата не е да капсулира и изолира някакви територии, а да ги защити, предоставяйки на хората възможности за развитие чрез нововъведения, устойчивост, опазване на биоразнообразието и традициите.

Много е важно да бъде уточнено какво разбираме под думата „иновации“, защото тя е не само в основата на това есе, но и на цялата визия на Натура 2000. Едно от най-популярните определения

на тази дума е това на Мануел д'Осло и то очертава границите на този термин като подобрение от всякакъв тип, което създава пазарни предимства и при това повишава конкурентоспособността на фирмата.[3] В този ред на мисли всички бизнеси, които се изграждат в духа и визията на общоевропейската екологична мрежа са иновативни, защото хармонията между грижата за биоразнообразието и икономическия подем е предимство само по себе си.

Но освен красиви приказки и идеалистични желания, устойчивият бизнес в синхрон с Натура 2000 и нейните цели и възгледи е напълно реалистичен. Той вече е и осъществен, при това и в България. Юлия Стоянова, Десислава Върбанова и Теодор Пушкаров са млади предприемачи, които носят заряда на каузата за опазване на околната среда и развитието на селските райони. Юлия (с. Гинци) и Десислава (с. Благовец) са производители на млечни продукти в зони, защитени от Натура 2000. Те, заедно с техния съмишленик Теодор (с. Меляне), който произвежда мед, показват, че мрежата дава поле за интеграция на екосъобразни бизнеси и сама по себе си е възможност за развитие на районите.[4] Безспорно, животновъдството , което тези млади хора практикуват е част от българските бит и култура, което е още едно доказателство, че родните традиции и иновативността на предприемачите могат да се срещнат под крилото на екологичната мрежа.

Освен биоземеделието, чиито ползи за околната среда и стопанството са неоспорими, екотуризмът също е устойчив бизнес, вписващ се в принципите на Натура 2000. Той се изразява в устойчив туризъм, насочен към намаляване на човешкото въздействие върху природните територии.[5] Основата му се състои от екопътеките, резерватите, плажовете, селата – всички обекти, които под една или друга форма са защитени от разрушителната ръка на човека. Благодарение на гореспоменатите зони, той навлиза все повече и у нас като начин за културно обогатяване и придобиване на образователен опит, без да се вреди на природата. Екотуризмът е и изключително благодатен за районите, в които е развит, тъй като позволя-

ва инвестирането на по-голяма част от приходите в развитието на местната икономика.

Екопътеките, за които споменах, са силно разпространени във всички части на България, като тяхната популярност расте непрестанно. Някои хора ги избират за еднодневен поход или миг спокойствие сред природата, а други – за дълги приключения из непознати кътчета. Тези хора обаче са не само обикновени туристи, но и радетели, опазващи природата и помагащи на местните, чрез средствата, които харчат там. Така икономическите перспективи пред населението се увеличават, което създава условия за развитие на стабилен и устойчив бизнес, в синхрон със защитата на биоразнообразието. Това е и претекст за иновации в областта на регионалното развитие, образованието, земеделието – първата стъпка към опазването на животинските и растителните видове.

Икономическото и финансовото преимущество на мрежата Натура 2000 също не е за пренебрегване. Според данни на Европейската комисия ползите, произтичащи от нея, се оценяват на 200-300 милиарда евро годишно, като туризмът отчита приходи от 5-9 милиарда евро.[6] Важността на Натура 2000 в тези райони е изключително голяма – тя е носител на стабилност и предвидимост в бизнеса, давайки възможност на предприемачите да развиват устойчиви бизнеси, в подкрепа както на хората, така и на природата. В допълнение, тя предоставя и възможност за директна финансова подкрепа от страна на европейските институции, което допълнително помага на работещите в рамките ѝ.

Други данни на ЕК показват, че Натура 2000 осигурява 4 400 000 работни места, чийто общ годишен оборот е около 405 милиарда евро.[6] По този начин мрежата доказва важността си не само в екологичен, но и в социално - икономически аспект, предоставяйки възможност на немалко хора да създадат стабилен бизнес, гарантиращ достойни доходи за работещите. Нещо повече, правителствата също имат полза от развитието на екологичната мрежа, тъй като това би означавало повече приходи в държавната хазна, както и га-

ранции за по-ниска безработица.

Последен, но не по важност, е фактът, че мрежата Натура 2000 е нововъведение сама по себе си. Тя е приносът на Европейския съюз и неговите граждани в борбата с климатичните промени. Тя помага за предотвратяването на големите природни бедствия на континента, от които сме страдали неведнъж – 15 милиона души са били засегнати от такива в периода 1980-2010 година, като са били изгубени около 163 милиарда евро. Най-малко 700 са и смъртните случаи. [7] Всичко това показва, че екологичната мрежа е застраховка, от която се нуждаем.Горд съм, че като гражданин на България и Европейския съюз съм част от Натура 2000, защото тя е нашето отражение. Отражение на грижите ни, на моралните ни устои, на визията ни за бъдещето, на мечтите ни, на копнежа ни за бъдеще без климатични промени и замърсяване. Общоевропейската екологична мрежа е проект, който показва, че хората и природата са съюзници, а не врагове. Тя е глътката въздух, след която си казваме „Браво! Да продължим напред!“.

Източници:

[1] Natura 2000 – Business & Biodiversity – Opportunities for Natura 2000, European Commission

[2] Григорова, Дарина НАТУРА 2000 създава условия за успешен бизнес, БНР, 2019

[3] Иновация – Министерство на икономиката и индустрията

[4] Benefits of Natura 2000, Natura 2000 Branding

[5] Какво е екотуризъм? – Experience Bulgaria

[6] Фактологична справка – Икономическите ползи от НАТУРА 2000, Европейска комисия

[7] The Economic Benefits of the Natura 2000 Network, European Commission, 2013

Кети Гецкова, VI кл., III ОУ “Гоце Делчев”, гр. Петрич

Елена Мазнева, XI кл., Център за млади таланти, гр. Бургас, гр. Бургас

Втора награда
Изабел Спасимир Спасова
ПГПЧЕ „Петър Богдан“, гр. Монтана

У дома

„Чедо, аз от иновации и проекти нищо не разбирам. Моите ръце все в земята са били - къде дръвчета съм засаждал, къде мотичката съм подхващал. Бизнесът определено не го разбирам. Ама и вие младите - чешате си езика с таквиз засукани теми, а природата си изгива и изгива. Накъде сте тръгнали, не знам...”

Пристигнах в селото, облечена в деловия си костюм, а под ръката си стисках тефтерче и химикалка. Търсех хора, с които да говоря - оказа се трудна задача. На центъра - пусто, в кафето - също. Дори бездомни кучета нямаше. Закатерих се по стръмния баир. Косата ми се разроши, лицето ми се изпоти, а лачените ми обувки се напълниха с камъчета. Задъхана и изморена, стигнах до едно възвишено място с дървета. Там върху един отсечен дъб седеше възрастен човек и наблюдаваше двете си козички. Идеално! Приближих се към него, представих се и подкарах направо по темата - иновации в опазването на природата.

Мъжът ме погледна крадешком с очи, без да обръща загорялото си лице към мен, и изпусна от гърдите си един тихичък, но горчив смях: “Тц, тц, какво да ти кажа, дете. Не знам аз иновации, стар съм. Ама като бях малък с баща ми, идем на реката и се върнем с една торба риба, на другия ден същото... А сега, ако изобщо видиш нещо да плува, скачаш от радост. Идем на пазара, носим сирене, кашкавал, мляко, мед, луканки, хората наскачат, до обяд всичко вземат, сега я някой мине, я не. Ама то и с луканките е трудна работа - чумата измори прасетата, годините все по-топли и топли стават, всичко изсъхва. Какво да ти кажа дете, оправяме се кой как може, пенсиите не стигат, та поне за нашата прехрана природата да се смили, молим

се на Бог..."

Преглътнах и си тръгнах.

Празникът на чипровския килим. Хората се бутаха, очите им светеха, за да видят измайсторените шарки. Една дребна, дребна старица седеше и тъчеше. Седнах до нея: "Ой, ой, мило внуче...Аз сега работя, по малко, но работя. А утре кой ще дойде на моето място? Дъщеря ми може, ама не иска, в офиса секретарка седи, а внучка ми дори стана не е виждала..."

Сред планинския въздух и извисените дървета, там точно на пътя, се намираше една традиционна българска механа. Хората така се зарадваха, като ни видяха. Опънаха ни маса, постлаха ни, та даже седнаха и пийнаха с нас. Тати изпи една чашка и заговори за бизнес...

"Никой не идва при нас. Насред Родопите. Цялото семейство работим, но само местните сядат. Пандемията разгони туристите. Сега е лято и вратите почти не се отварят, а зимата..."

От толкова горчив смях, на мен ми се приплака.

Природа - при рода.

Природата е неописуемо божие творение. Тя е наш дом, наш лечител и наша майка. Тя е всичко. Защото там в планината , когато си в обятията на зеленината и порива на въздуха, там времето спира и ти се прераждаш.

"Най-сетне в теб само, във твойте прегръдки
нетленни и драги, о, майко света,
духът ни отруден от светските мъки
намира утеха, покой, радостта!"

Иван Вазов

Поколението на баба с почерняла от припека на полето кожа и набраздени от труд ръце, със знанието за всичко в природата, си отива. И оставаме ние.

Аз искам моите деца да тичат из поляните с нацъфтели макове, а лятото да преследват козички. Искам да вкусят истинско краве

мляко, да откъснат и хапнат домата направо от градината, да се покачат в планината и да прималеят пред еделвайса.

Трябва да призная нещо - аз от иновации и бизнес също не разбирам. Но както всички тези хора, разбирам от любов. И вярвам, че ако всеки от нас си припомни кой е и откъде е дошъл, заземи ума си, опрости мирогледа си, то сърцето му само ще се запълни и ще го заведе до висшата ценност - природата. И ще я спаси, защото това прави любовта.

Аз съм у дома - съблякла деловия си костюм, разстлала косата и отпуснала тялото си сред тревата на горската поляна.

А ти къде си?

Денис Йорданова, VII кл., ЦПЛР - ОДК, група по Живопис, гр. Ихтиман, гр. Ихтиман

Самира Йълмаз, 6 г., ДГ “Латинка”, гр. Шумен

Трета награда
Катерина Чолева
ПЛГТ “Никола Йонков Вапцаров”, гр. Банско

От любов към природата

През по-голямата част от историята човек е трябвало да се бори с природата, за да оцелее; през този век той започва да осъзнава, че за да оцелее, трябва да я защити.

Жак-Ив Кусто

Всеотдайната любов към природата трябва да води човека през целия житейски път. Толкова много красота, спокойствие и уют има в кътчетата на нашата родина. Такова е моето кътче в полите на Рила – село Долно Драглище. Още от малка съм закърмена с тази любов към природата и стремежът ми винаги е бил да я поддържам чиста и подредена. В нея виждам спасението на цялото човечество. Всичко, от което се нуждаем, за да живеем в една екологично чиста среда е напълно безплатно и го има в изобилие около нас: слънце, вятър, растителност, вода. Необходимо е само да бъдем по-отговорни, да пазим, да ценим и да се възползваме максимално от тези природни богатства.

Това прекрасно селце би могло да се превърне в невероятно чист и полезен райски кът. Много съм мислила как бих могла да помогна на себе си и на хората. Местоположението позволява да се използват абсолютно всички дарове, които ни е дала нашата майка природа.

Навсякъде жужат пчелички, а всички знаем каква отговорност е тяхното съществуване. Те са най-важните същества на планетата. Около 90% от растителността на Земята се нуждае от опраш-

ване, а пчелите имат важна роля в този процес. В последните години те са застрашени от изчезване и ние трябва да помислим за тяхното спасение, а това ще стане, като ограничим употребата на пестициди. Голяма ще е ползата и от масовото засаждане с дръвчета и растения. Растителността, от своя страна, помага за пречистването на въздуха. В студените месеци по-високите дървета могат да послужат и като ветрозащита, а това може да доведе до намаляване сметките ни за отопление и по този начин да пестим енергия.

Толкова е приятно през лятото, когато си навън, да усещаш хладкия полъх на вятъра. Вятърът е източник на енергия и използването му също допринася за чистотата на въздуха, а защо да не се възползваме от неговата сила? Можем да изградим вятърни мелници, които да обслужват хората, занимаващи се със земеделие и животновъдство в района. Вятърната мелница не отделя вредни емисии, които да замърсяват въздуха или водата. От вятъра можем да получим и електроенергия. Вятърната енергия представлява преобразуване на силата на вятъра в електричество чрез използване на вятърни турбини. Тя е източник на екологично чиста енергия, на която може да се разчита в дългосрочното бъдеще. Тя не замърсява околната среда и е възобновяема. Вятърните турбини създават мощност без използване на изкопаеми горива, без да произвеждат парникови газове , радиоактивни или токсични отпадъци. С използването на вятърната енергия може да се помогне за предотвратяване на глобалното затопляне.

Често съм се замисляла как можем да прегърнем идеята за зеленото бъдеще на Земята. Ако можем да използваме вятъра, защо да не използваме и слънчевите лъчи?

Това тихо и спокойно местенце може да се превърне в едно прекрасно еко селище. Редица соларни панели, поставени на подходящо място в и извън селцето, биха захранвали местността с достатъчно енергия за нуждите на жителите. Те произвеждат електрическа енергия чрез преобразуването на слънчевата светлина. Това е един от най- екологичните начини за добиване на електроенергия,

защото така се спестяват огромно количество въглеродни емисии.

В по-дългосрочен план можем да избегнем максимално замърсяването на въздуха като заменим автомобилите, които се движат на бензин, дизел и газ, с електромобили. Чрез редуцирането на отделените въглеродни емисии в атмосферата, те допринасят за намаляване изменението на климата, което е болна тема в последните години. С тях ще намалее и отделянето на фини прахови частици и други замърсители на въздуха.

Друг наболял проблем, пряко свързан с опазването на нашата скъпа планета е разделното събиране на отпадъците. Трябва да се поставят специални контейнери навсякъде, където има място за отдих. Всеки един отпадък може да се рециклира и превърне в нещо полезно. Необходимо е всички да осъзнаем своята малка, но значима роля за изграждането на едно по-добро бъдеще за нас и тези, които ще дойдат след нас. Не трябва да приемаме природата за даденост.

Нашите малки крачки днес може да доведат големи успехи утре!

Джейлян Кючукова, VII кл., ВУИ “Христо Ботев”, с. Подем

Анна Мария Николаева, IV кл., СИП по "Изобразително изкуство" при СУ "Цанко Церковски", гр. Полски Тръмбеш

2023

МЕЧТИТЕ НА ДИВИТЕ ЦВЕТЯ

Айлин Осман, IX кл., Школа по изобразително изкуство ЦПЛР-ОДК, град Ардино, гр. Ардино

Мария Вълчанова, IV кл., ЧОУ “Мария Монтесори”, гр. Добрич

Първа награда
Станислава Иванова
Четвърта езикова гимназия “Фредерик Жолио- Кюри”, гр. Варна

Мечтите на дивите цветя

Живот! Необятен, красив, живописен, ален, но при повърхностен поглед отблизо - кратък, мрачен, скучен, миришещ на развалина и загниващ. Но какво, ако животът е цвете? Не какво да е цвете, а диво, неопитомено, свободно. Дивите цветя мечтаят, живеят, дишат и светят. Тяхната жива душа свети.

На път за селото самодивата си мислеше какво щеше да е, ако беше цвете. Естествено тя е дива, но не е цвете. Отби се при синьо-сивеещата река, за да се освежи и да погледа своя бледолик и красив образ. Седна близо до водата, присви коленете си, оправи гънките на бялата си рокля и се огледа. Нещо сякаш ѝ липсваше. Картината, която виждаше в реката, я караше да се замисли, че косата ѝ е толкова черна, че ѝ трябва друг отличителен цвят, освен черния и белия, които изграждаха образа ѝ. За миг затвори очи и почна да пее песента, която беше сънувала - как една сбръчкана, прегърбена старица ѝ подарява лилава теменужка, която трябва да държи до залез слънце, иначе ще повехне и нейната красота ще се стопи. Тя отвори очите си и в реката съзря същата лилава теменужка от своя сън. Момичето я взе, сложи я в гъстата си черна коса и тръгна към селото. Забързана, тя не забеляза, че цветето падна по пътя.

Когато се стъмни, теменужката още лежеше на поляната до един стар самотен орех. Той беше единственото дърво на тази зелена и цветна поляна. Сякаш теменужката се събуди от своя причудлив сън и мигновено видя ореха, разлюлял клони. След като хората от селото спряха с пируването, радостните танци и заспаха, Бог заля

тревата с дъжд. С него сякаш всичко оживя. Теменужката се разсъни и погледна нагоре. Къде се бе озовала? Защо точно под този орех? Защо точно сега? Толкова много въпроси, на които тя упорито търсеше отговор, но не успяваше да намери. Умислена, теменужката чу дълбок глас:

– Добро утро, млада госпожице! - произнесе той.

– Кой сте Вие?- попита с уплах теменужката. - Срещали ли сме се преди?

– Може и да сме, може и да не сме, аз съм орех. За мен е чест да срещна толкова дребно растение като Вас.

– Дребно?! Та Вие сте гигант! За мен това е нормалният размер за всички цветя. Но Вие не сте нито цвете, нито човек.

– Аз съм и гигант, и нормален. Аз съм дърво, което попива мъките на човека, дава съвети и подкрепя всеки, който лежи под моята могъща сянка. Събуждам хората от тяхната депресия и носталгия. Връщам ги към родното и напомням колко силни са те всъщност.

– Това е чудесно, но ти притежаваш ли човешките емоции?

– Разбира се, всеки е способен да притежава някакви чувства. Но не всеки е способен да мечтае.

– Мечта... Какво е това? Никога не съм чувала за нея. Това като росата ли е? - попита объркано теменужката.

– Разликата между росата и мечтата е, че росата е временна, съществува само рано сутрин, докато мечтите остават завинаги в паметта и сърцето. Да мечтаеш те прави свободен и целеустремен.

– Ехааа.... Но ако постигнеш своята мечта... това означава ли, че си изживял своя живот?

– За постигането на мечтата правиш всичко възможно, отдаваш ѝ живота си. И полека-лека тя се превръща в реалност. А после се заражда нова мечта.В това е магията на съществуването!

– Каква е твоята мечта, орехо?

– Моята мечта е не само да попивам мъките и радостите на хората, техните негативни или щастливи чувства, но жадувам да

разговарям с тях и да давам съвети, подхранващи мечтите им и помагащи да ги сбъдват по-лесно.

По време на разговора един охлюв мина случайно и чу какво си говорят. Той събуди дивите цветя наоколо и им разказа за мечтата на ореха. Не след дълго орехът и теменужката чуха гласовете на дивите цветя.

– Много странна мечта - каза сънено макът. - Кой друг би бленувал такава нереалистична мечта, която не може да се сбъдне? Ние все пак сме растения, не хора - нямаме вълшебни пръчици, чрез които да можем да говорим на един и същ език.

– Прав си, но мечтите невинаги са невъзможни - отговори теменужката. - Например аз мечтая да намеря истинска си любов - надявам се, че ще се случи след време.

– Каква любов бе, миличка? - обади се нарцисът. - Обичай и бъди влюбена в себе си, защото няма да страдаш - ти вечно ще бъдеш влюбена, защото ще знаеш, че си най-красивата и си идеална. Няма кой да те замени, тъй като си уникална и неповторима.

– Ти си самовлюбен, нарцисе! - изкритикува го орехът. - Опасно е да си самовлюбен, защото накрая ще останеш сам и никой няма да те подкрепя.

– Ти да мълчиш, гиганте, защото само раздаваш правосъдие и мечтите ти са глупави и невъзможни! - разгневи се нарцисът.

– Аз мечтая за мир и спокойствие - намеси се тихо маргаритката. - Спрете да се карате, моля ви!

– Загубени сте вие, аз се оттеглям - каза нарцисът и се скри.

– Хи-хи - засмя се маргаритката. - Видяхте ли? Мечтите се сбъдват! Моята мечта за мир вече оживя в реалността.

На зазоряване самодивата излезе от селото. Изморена, тя приседна за малко под ореха и мигновено видя своята теменужка. Девойката сложи обратно дивото цвете зад ухото си и тръгна. Стигна до реката и на отсрещния бряг видя висок момък с цвете на ревера,

търсещ пътя към дома. Но не какво да е цвете, а лилав зюмбюл. Тя му махна и той дойде при нея. Очите му бяха зелени като смарагд. Левентът подари на самодивата своя благоуханен красив лилав зюмбюл. Девойката го сложи зад ухото, забравила, че там стоеше нежната теменужка. В този момент се влюби... теменужката. А може би и самодивата?! От полъха на прекрасния аромат на кадравия зюмбюл тя усети пеперуди по своите лилави листа. Когато се докоснаха стъблата, той съгледа своята любима теменужка. Погледите им се срещнаха. Сърчицето на дивото цвете щеше да изскочи... Мечтата му се сбъдна!

А през това време нарцисът се оглеждаше в кристалните води на реката и се любуваше на своето изображение. Той си мислеше:" Да, много съм красив, но дали е достатъчно да обичам само себе си?"

Мъдрият орех въздъхна и продължи да чака своя човек, с когото да си поговорят за смисъла на живота.

Виктория Докузова, IV кл., СУ "Св. Св. Кирил и Методий", гр. Симитли

Втора награда
Ивелин Иванов
Езикова гимназия „Васил Карагьозов“, гр. Ямбол

Омаен шепот

Полянка в цветовете на дъга
люлее с обич дивите цветя,
те тихичко шептят: „ Ела, ела!“
И омагьосан от уханията диви,
долавям гласовете им звънливи.
В миг преоткривам колко са красиви,
и мисля си: „Дано да са щастливи...“
Присядам до омайничето диво,
то мигом ме поглежда прозорливо,
сякаш ми казва, че не е щастливо.
Докато нежността си ми показва
историята своя ми разказва:
Човече,
тук дойдох за кратко време,
ала в сърцето ми тъгата дреме.
Ние, дивите цветя, самотни сме
в поляните на майката земя.
Копнеем за човешката любов,
ала увяхва глухо този зов.
Полята са уютния ни дом,
под слънцето откриваме подслон.
Растем свенливи и красиви,
защото сме свободни, диви.
Домът природен съхранете,
водата жива чиста запазете,
не замърсявайте полето,

пазете въздуха, небето!
За да открием заедно своя мир
във свежестта на земната ни шир.
Разказвам ти историята своя, дано
докосне те и се превърне в твоя!

Полянка в многоцветието на дъга
нашепва нежно приказка една
със шепота на земните недра.
Не натъжавай дивите цветя,
те имат крехка, чувствена душа.
Твори хармония и красота,
за да пребъде нашата Земя!

Борис Стоянов, 15 г., Професионална гимназия по текстил и моден дизайн, гр. София

Трета награда
Елица Иванова
133 СУ „А. С. Пушкин“, гр. София

Мечтите на дивите цветя

Драги читателю, ще ти разкажа историята на Еделвайс и безкрайната й любов към цветята.

Носеща името на едно от редките цветя в България, Еделвайс беше едва на 12 години, но за скромната си възраст, тя познаваше имената на повечето цветя и можеше да ги разпознава дори по листата им. Тези умения, разбира се, се дължаха на баба й Калия, която живееше в едно рилско селце.

Еделвайс беше много щастлива, защото беше първият ден от пролетната ваканция и ще я прекара при баба си Калия и дядо си Явор.

Още с наближаването на къщата, тя усети уханието на цветята. Еделвайс се запъти към любимото си място – една поляна на края на селото с толкова много цветя и с една прекрасна гледка към планината Рила.

Тя обичаше и пътя, през който се минаваше към тази поляна. Вървеше по главния път, после отбиваше в една от спокойните малки улички, а след това имаше една едва забележима пътека, скрита от много високи треви. На Еделвайс ѝ трябваше време, за да отмести високата трева и да продължи по пътеката. Отначало пътечката беше много трудно проходима, но по-нататък тревата беше все по-ниска.

Еделвайс усещаше слънчевите лъчи, които я милваха, и слушаше чуруликането на птиците, които сякаш я поздравяваха за идването й.

Отново се появиха високите треви, тя ги отдръпна, а когато успя да ги отмести, голямата поляна беше пред нея. Тревата беше

наситенозелена с всякакви цветя върху нея – бели, червени, оранжеви, сини, жълти. На хоризонта се показваше планината Рила. Поляната беше огромна. Любимото ѝ кътче от тази поляна беше мястото, на което се разполагаше цветето, на което е кръстена – Еделвайс. Макар че това цвете не виреещe на такава почва и толкова ниско в планината, то все пак растеше там. Явно имаше нещо магично в тази поляна.

Тя легна на тревата и се наслаждаваше на цветята и слънцето. Еделвайс се отпусна. Само песента на птиците се чуваше.

Изведнъж се чу един нежен глас:

– Радвам се, че дойде и тази година, Еделвайс.

Еделвайс се стресна. Отвори си очите и се изправи. Огледа се, нямаше никого. Откъде тогава се чу този глас? Тя си каза, че може би си е въобразила. Легна на тревата отново и се отпусна. Но гласът отново се чу:

– Аз съм, Еделвайс.

Еделвайс се надигна и се огледа. Нямаше никого наоколо. Тогава откъде се чуваше този глас? Тя беше сама на поляната сред толкова много цветя и нямаше жива душа.

– Не ме ли виждаш, Еделвайс? Аз съм до теб.

Еделвайс пак се огледа – беше напълно сама. Тя не преставаше да си задава въпроса – щом няма никого около нея, тогава откъде идва този глас?

– Аз съм до теб. Погледни към мен.

Най-странното от всичко беше, че този нежен глас идваше от цветето Еделвайс.

– Да, правилно чуваш. Аз съм цветето, на което си кръстена.

Момичето не можеше да повярва – тя говореше с цвете.

– Ти можеш да говориш?

– Разбира се, че мога. Всяко цвете на тази поляна може да говори с хората.

Еделвайс беше в шок. Не беше реално – тя разговаряше с цвете.

– Мисля, че вече сама си усетила, че в тази поляна има нещо вълшебно. Всяко цвете на тази поляна е придобило способността да говори с хората и да може да общува с външния свят. Защото тази поляна е направена с цел да спаси света на цветята. Преди много години, когато започнаха да изчезват много цветя, един добър човек на име Невен, създаде тази поляна. Отначало тук виреeха само рилски цветя, но по-нататък той започна да обикаля цяла България и да носи цветя от всички краища и да ги сади тук, за да може да запази колкото се може повече видове. Аз бях първото цвете на тази поляна. Живеех с всичките си братя и сестри на едно място, но с течение на времето, все повече хора откриха нашето място и почнаха да рушат дома ни, и ставахме все по-малко. Въпреки че моят вид е защитен, хората унищожаваха моите сестри и братя. Тогава дойде Невен, откри ме и ме пренесе тук, на тайно място. След няколко месеца вятърът ми донесе и новината, че не е останал никой от моето семейство на онова място. Всяко цвете тук има своя история. За съжаление, Невен не е сред нас вече.

Еделвайс беше онемяла от разказа на цветето. Всяко цвете тук е било спасено от този човек и е намерило своя дом на спокойно и безопасно място, далече от хората.

– Обаче ние се нуждаем от твоята помощ. – каза цветето.

– Какво мога да направя за вас?

– Ние всички мислим, че ти можеш да продължиш делото на Невен. Благодарение на любовта ти към цветята, ще ти е лесно да откриеш застрашените видове и да ги посадиш на поляната, където ще са в безопасност. Нашите братя и сестри изчезват, а хората стават все повече и повече. Затова ние всички избрахме ти да продължиш мисията на Невен. Ще приемеш ли, Еделвайс?

Изведнъж се чу одобрително шушукане сред поляната. Еделвайс се замисли – тя много обичаше цветята, но дали би могла да се справи с тази задача. В същия момент си даде сметка колко много цветя изчезват всеки ден и взе категорично решение:

– Приемам. Ще направя всичко по силите си да спася цветята.

Изведнъж песента на птиците стана още по-силна, а цветята на полянката, като че ли се размърдаха, топъл ветрец повя и сякаш започна да разнася новината в цялата планина. Еделвайс беше изпълнена с щастие.

Цветята се радваха, че и техните роднини щяха да са в безопасност съвсем скоро.

И така се започна всичко. Из страната изникваха тайни полянки, имаше все повече и повече разнообразие от цветя. Хората все повече се интересуваха от растенията.

След няколко години се откриха много ботанически градини.

Еделвайс намираше все повече хора, които да ѝ помагат за опазването на цветята.

Драги читателю, това беше историята на Еделвайс. Но тя трябва да се продължи. Ти ще се включиш ли към нея?

Ивалина Атанасова, VI кл., СУ "Отец Паисий", гр. Мадан

2024

ХИЖИТЕ НА РИЛА ЗОВАТ

Стефани Терзиева, X кл., ПМГ “Яне Сандански”, гр. Гоце Делчев

Мариана Руменова, X кл., Професионална гимназия по туризъм, гр. Самоков

Зорница Йотова, V кл., СОУ "Христо Ботев", с. Горна Малина

Първа награда
Щерианна Кибарева
МГ „Акад. Кирил Попов“, гр. Пловдив

Шепотът на рилската мистерия

Валеше обилно. Единствено монотонното ромолене на дъждовните капки отекваше в нощния мрак. Пролетните цветчета бяха превили стъблата си под тежестта на едрите облачни сълзи. А бледата лунна светлина отразяваше върху каменните стени на хижа “Скакавица” грамадната осанка на дъбовите исполини. Придаваше им вид на излезли от мрака призраци, които всеки момент ще огласят планината със смразяващ кръвта писък. Пронизващият вятър се провираше между клоните на дърветата и отдалече хаотичните им движения изглеждаха като мистичен танц. Сякаш огромните чудовища ще изскочат от земята, за да надникнат в светещото прозорче отсреща.

На запотеното стъкло старателно бяха изрисувани непристъпни планински върхове, а в подножието им - няколко криви кръгчета. През тях две любопитни детски очи изучаваха нощния пейзаж.

Амая отлепи ръце от влажното стъкло и с един скок се озова на леглото до майка си и баща си. Дори и да знаеше, че приглушеният пукот на изгарящите дървета отдавна бе унесъл родителите й в сладък сън, тя на всяка цена щеше да направи това, което си беше наумила.

– Мамоооо, прочети ми пак онази приказка! За великаните, дето живеели тук преди много време, обаче злите сили ги убили. – Амая отправи изпитателен поглед към майка си, но тя спеше непробудно.

От мига, в който чу легендата за Седемте рилски езера, момиченцето си представяше все по-грамадни телата на мъжа и жената великани, създали приказния пейзаж наоколо. Амая притвори очи и пред нея отново изникна безкрайна зеленина, краят на която се губеше някъде в далечината. Сякаш невидима ръка бе натопила магическа четка в синята боя и смело бе нашарила планинските ливади.

След секунди дъските на пода проскърцаха. Върху тях на пръсти стъпваха две малки боси крачета. Светлината от камината, чиито огнени искрици нахално избутваха мрака навън в зимната вихрушка, помогна на Амая да открие пътя до прашния рафт, превил се от тежестта на старите книги. Тя внимателно прокара пръсти по твърдите им обвивки и измъкна най-дебелата от тях. Златните букви върху тъмночервените корици й придаваха вид на реликва, сякаш изскочила от отдавна отминали времена : „Рила – една магьосница с много имена“. Магическото послание веднага грабна вниманието на Амая, но погледът й бе прикован в свитъка, който изпадна от страниците на книгата. Тя разгърна внимателно пожълтелия лист. Настани се удобно пред танцуващите огнени пламъци и зачете:

„ Когато тревогите, страхът и злите мисли образуват гъста като смола утайка в сърцето ти, веднага хукваш към гората. Усещаш силата, която допира с твърдите скали влива в тялото ти. Чувстваш се спокоен, когато мирисът на боровата дървесина внася глътка свежест в белите ти дробове. А яростният вик на угнетената ти душа се слива с птичата песен и се изгубва дълбоко в планинските долини. И там си истински жив! Обичай Рила не с очите, а със сърцето си и ще откриеш успокоение и утеха под хладната сянка на ароматните й гори.

А щом си тук, в тази приказна горска хижа, трябва да знаеш нейната история. Сега слушай внимателно!

И до днес хората разказват, че каменните стени на хижа “Скакавица” пазят една престара легенда, случила се в много, много отдавна отминали времена , още когато по тези земи обикаляли духове и зли сили. Нощем самодивски песни отеквали в дълбоките пещери. Бързо се разнесли слухове за магията на горските призраци, чиито тъмни като безлунна нощ очи ослепявали всеки, който дръзне да пристъпи в царството им. Те били прокълнати – не можели да обичат смъртните. Често, когато овчари огласяли горските поляни с песента на медените си кавали, след това потъвали вдън земя. Хората се страхували и заключвали здраво вратите си, щом всичко потъ-

вало в зловещия мрак на нощта.

И тъкмо в тези времена живеел млад момък на име Скао. Смелостта му била толкова голяма, колкото бистри били рилските поточета, а силата му била така безкрайна, както лазурното рилско небе. Казват, че в една лятна нощ, докато се любувал на блещукащите звезди, пред него изскочила като от нищото жена с бяла рокля. Косите ѝ били златни като слънчеви лъчи и дълги като планински реки. Но младият момък не трепнал при вида на горската самодива и погледнал право в дълбоките ѝ като бездна очи. Още на секундата сърцата им се влюбили, а проклятието се сбъднало – земята се разлюляла толкова силно, че на места се образували дълбоки вдлъбнатини. А Скао и красивата девойка трябвало да се превърнат в пепел. Но легендата гласи, че на природата ѝ дожаляло за хубостта на горската самодива и за храбростта на младия момък. Затова от безкрайната сила на Скао тя издигнала каменни стени дълбоко в гората и съградила подслон за всички, които искали да се порадват на красотите ѝ. Самодивата оплаквала горчиво своята съдба. От неземната ѝ красота майката природа създала чудно цвете, което расте високо, много далеч от рилските ливади – еделвайс. Разделила завинаги двамата влюбени, но до името на Скао сложила това на самодивата – красавица. Така съществува хижата от незапомнени времена. А свещените самодивски сълзи образували бистри езера , точно седем на брой.“

„Ехааа, каква история!“, помисли си Амая, остави книгата на прашния рафт и се сви под топлото одеяло.

На следващия ден слънчевите лъчи обсипаха земята с топлия си дъх, а от снощната буря нямаше и спомен. И все пак, когато издишаше, от устата на Амая излизаха бели облачета и политаха стремглаво нагоре към безкрайното синьо море.

Тя бързо се качи в колата и размаха пръст по мъгливото стъкло. Веднага забеляза как сред зелените дъбови клонки пъстрее червената окраска на ранобуден кълвач. Той също внимателно наблюдаваше усмихнатото личице, което сега бе втренчило очи в дървената пейка пред хижата. Какво ли беше толкова интересно, че Амая не

отместваше поглед?

Кълвачът разпери огненочервени криле и разлюля все още влажните дъбови клонки над пейката. Капките сутрешна роса грациозно полетяха надолу към белите цветчета на красиво горско цвете, а до него на лист хартия с криви ченгелчета една детска ръка бе изписала: „За всеки, който чува зова на рилските хижи“.

Ния Генева, X кл., СУ “Отец Паисий”, гр. Самоков

Втора награда
Павел Доломанжи
град Твардица, Република Молдова

Зовът на рилските хижи

Петър, шестнайсетгодишен младеж от София, беше повече от недоволен, когато получи писмо от своя дядо. Дядо му, стар планинар, го канеше да прекара лятото в хижа „ Седемте езера“ в Рила. Петър обожаваше технологиите и социалните мрежи, а перспективата да прекара цяло лято без интернет го изпълваше с ужас. Но шумът на града и кавгите с родителите го накараха да размисли. В крайна сметка реши да приеме поканата, надявайки се, че ще намери някакво приключение.

Пристигайки в хижа „Седемте езера“, Петър беше посрещнат от хижаря Иван , стар приятел на дядо му. Иван беше висок мъж с брада, която му придаваше вид на мъдрец от древни времена. С усмивка на лицето, Иван поведе Петър вътре, разказвайки му истории за хижата и за хората, които я посещавали през годините. Младежът усети магията на мястото почти веднага. Въздухът беше свеж, а спокойствието – омайващо.

Първите няколко дни Петър постоянно проверяваше телефона си за сигнал, но постепенно започна да забравя за него. Животът в хижата го плени – чистият въздух, звуците на гората и звездите, които бяха толкова ярки, че изглеждаха като диаманти на черното небе.

Един ден, докато разглеждаше старата стая на дядо си, Петър откри малък дневник, скрит под дъска. Дневникът беше пожълтял от времето и страниците му бяха изпълнени с ръкописни бележки. Четейки спомените на дядо си, Петър се потопи в приключенията му – срещи с диви животни, спасителни мисии и незабравими нощи под звездите.

6 януари 1954 г.

Снегът покрива планината като бяло одеяло, а студът прониква в дълбините на костите. Днес беше един от онези дни, когато природата се превръща в безмилостен враг, който изпитва нашата издръжливост.

Получих сигнал за изгубена група планинари в долината, блокирани от снеговалежите. Не се колебах нито миг. С моята екипировка и с вярата в собствените си способности тръгнах към опасността, изправена пред мен.

Сърцето ми биеше със сила, когато стъпвах върху покрива на света. Планината беше жестока и безмилостна, но аз знаех, че не мога да се предам. С настойчивост и издръжливост водих екипа си към най-опасните зони.

След часове на упорито търсене и много умора, успяхме да открием изгубената група. Благодарение на сътрудничеството и добрата подготовка, успяхме да ги изведем на сигурно място. Тази спасителна мисия ме убеди още веднъж в силата на човешката воля и важността на това, да сме заедно с природата, дори и в най-тежките моменти.

Скоро Петър се запозна с други младежи, които също бяха дошли в хижата. Заедно те започнаха да организират походи до други хижи в Рила. Всяка хижа, която посещаваха, имаше своя уникална история. Една от тях пазеше стари фотографии на велики планинари, друга съдържаше старинни карти на планината. С всеки нов поход Петър усещаше как връзката му с природата се засилва.

Юношата и новите му приятели започнаха да участват в различни екоинициативи – почистваха пътеки, засаждаха дървета и изграждаха места за отдих. Сътрудничеството им беше вдъхновяващо и те се учеха да се грижат за природата. Срещите с местните животни, наблюдението на дивите кози и орли, оставиха трайни следи в сърцето на Петър. Той се научи да разпознава следите на различни животни и да слуша гласа на гората.

С приближаването на края на лятото, Петър осъзна, че се е

променил. Връзката му с природата и новите му приятели го направиха по-уверен и по-осъзнат за важността на опазването на околната среда. Реши да продължи традицията на дядо си и да се връща всяка година в Рила, за да помага на хижарите и да се грижи за планината.

След като Петър се върна в София с нова перспектива за живота, той започна да организира срещи и събития за природозащита в училището си и вдъхнови своите съученици да посетят Рила и да изпитат магията на хижите. Хижите на Рила продължаваха да зоват, а Петър вече знаеше, че ще се връща при тях отново и отново, за да изпълни сърцето си с мир и духа си с приключения.

В Рила хижите зоват ме пак,
в гората тиха, сред върхове високи.
Приятели намирам в планинския мрак,
под звездите бляскави, под небеса дълбоки.
Тук душата ми почива, сред красоти,
природата ме учи да се грижа с любов.
Ще се връщам пак и пак, във вечни висоти,
да чувам песента на хижите в този свят суров.

Христо Иванов, XII кл., Школа по изобразително изкуство „Престо“, гр. Благоевград

Трета награда
София Петкова
Езикова гимназия “Васил Карагьозов”, гр. Ямбол

Гласът на хижите

Зовът загадъчен на Рила планина,
примамва ме с вълшебна красота.
Планината - царствена, висока
тайнствена, понякога жестока.

Хижите, пазители на Рила,
сътворени от ръце човешки,
призовават ни със глас безмълвен
и спасяват ни в моменти тежки.
Те са горди стражи в планината,
пазят въздуха кристален, тишината.

Рила извисява си снагата,
хребети допират небесата,
снежни всякога са ѝ билата,
въздухът ѝ гали сетивата.
Планината е магичен свят
на природни дарове богат!

Свобода, безбрежност и небе-
аз съм пак безгрижното дете.
Вълшебни седем рилски езера,
огледалото на чистата душа,
в синьото лазурно озарение
намирам мир и вдъхновение.

Марица криволичи в планината,
дълбока, буйна, непозната,
чисти извори живот даряват,
птици сладкогласни в хор запяват,
планинари смели поздравяват.

Скакавица дъгата отразява,
водни капки със лъчи споява.
Прохлада подарява планината,
омайва погледа и сетивата!
В грохота могъщ на водопада
човекът тихо се смирява...
В Рила сякаш времето замира,
вечността във миг се спира
и душата ми покой намира...

Хижите на Рила ни зоват,
чуден свят разкрива планината...
В зной и скреж те ще ни приютят,
дом гостоприемен ще дарят.
Хижите - пазители човешки,
с грижа и любов са сътворени,
планинарите в беда спасяват,
топло пред огнището ги сгряват.

Запазете чиста планината,
свежите поляни и цветята,
стръмните била, бърдата!
Те са дар от майката природа!
Хижите шептят: „Бъдете хора!“

Национална награда за природозащита

Мими Праматарова

Наградата се връчва всяка година на 4 юни в чест на Международния ден за опазване на околната среда и рождения ден на Мими Праматарова

Обществен комитет на наградата:

Д-р Валентин Босевски – Председател на Управителния Съвет на НДЕФ от 1995 до 2007 г.
Инж. Васил Петров – Директор на Национален парк «Рила» от 2002 до 2007 г.
Д-р Камелия Грънчарова – сестра на Мими Праматарова
Красимир Андонов – Директор на Национален парк «Рила»
Инж. Нела Рачевиц – Директор на Национален парк „Централен Балкан" до 2012 г.
Гергина Тончева – Основател на НГДЕК и неин директор до 2011 г.
Д-р Димитър Пеев – Директор на Института по ботаника към БАН
Жеко Спиридонов – Директор на Дирекция НСЗП в МОСВ до 1997 г.
Камелия Георгиева – Директор на ИБ на НДЕФ от 2014 до 2018 г.
Мариета Стоименова – Предедател на Фондация Екологичен форум Плюс

Темата и условията на конкурса се обявяват в началото на всяка година.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК РИЛА

НАЦИОНАЛЕН ДОВЕРИТЕЛЕН ЕКО ФОНД
NATIONAL TRUST ECO FUND

ФОНДАЦИЯ ЕКОЛОГИЧЕН ФОРУМ ПЛЮС

НАЦИОНАЛЕН ДОВЕРИТЕЛЕН ЕКОФОНД

NATIONAL TRUST ECO FUND

Бул. „Шипченски проход“ № 67Б, 1574

София, България

тел.: +359 2 973 36 37; +359 2 973 38 16

факс: +359 2 973 38 18

e-mail: ecofund@ecofund-bg.org

ecofund-bg.org myclimate.bg